

BIULETYN INFORMACYJNY

ROK XI/2001

NR 2

ŚLĄSKA AKADEMIA MEDYCZNA
W KATOWICACH

ISSN 0867-7646

W numerze m.in:

- Nowe doktoraty honoris causa SAM str. 2
- Wykłady Honorowych Doktorów str. 4 i 7
- Śląska kardiochirurgia str. 18
- X Dni Neuropsychofarmakologiczne str. 20
- Studenckie Sympozjum Chirurgiczne str. 21
- Uczelniana Konferencja STN str. 22
- „Potrafimy nie tylko wkuwać” str. 23

Akredytacja dla Śląskiej Akademii Medycznej

Na posiedzeniu Senatu SAM 30 maja br. przewodniczący Komisji Akredytacyjnej Uczelni Medycznych, prof. dr hab. **Maciej Gembicki**, wręczył JM Rektorowi, prof. dr hab. **Tadeuszowi Wilczokowi**, akty akredytacyjne dla obu wydziałów lekarskich.

Nasza uczelnia – jako trzecia – przeszła pomyślnie wymaganą procedurę, uzyskując w rezultacie 5-letni certyfikat. Oznaczający wysoką ocenę poziomu kształcenia dokument ma charakter przede wszystkim prestiżowy i – jak dotąd – nie przekłada się bez-

pośrednio na wysokość przyznawanego Akademii budżetu. Trudno jednak byłoby przecenić jego znaczenie w dobie rosnącej konkurencji ofert studiowania i wolnego wyboru szkoły wyższej. Odpowiadając pod względem realizowanego programu nauczania medycyny światowym standardom – a tego niewątpliwie dowodzi uzyskane świadectwo akredytacyjne – Śląska Akademia Medyczna plasuje się na znaczącej pozycji w akademickim rankingu.

Przekazując akty akredytacyjne, prof. **Maciej Gembicki** podkreślił ogrom pracy włożonej w przygotowanie w uczelni

wniosku, stanowiącego punkt wyjścia do przeprowadzenia przez zespół Komisji Akredytacyjnej koniecznych analiz oraz wizytacji katedr, klinik i zakładów.

Ze szczególnym uznaniem przewodniczący Komisji wspominał też o wprowadzonym właśnie w SAM systemie mistrz-uczeń, na którym zaczynają się wzorować inne akademie medyczne w Polsce.

Ponowna weryfikacja pod patronatem Konferencji Rektorów Uczelni Medycznych czeka Akademię za 5 lat.

(Red.)

ŚWIADECTWO AKREDYTACJI

Konferencja Rektorów Uczelni Medycznych
Komisja Akredytacyjna Uczelni Medycznych

Na podstawie oceny
programu nauczania medycyny
i jego realizacji

na Wydziale Lekarskim w Zabrze

Śląskiej Akademii Medycznej
w Katowicach

Uchwałą z dnia 30 marca 2001 r.

udziela Akredytacji na okres 5 lat

Przewodniczący
Komisji Akredytacyjnej
Uczelni Medycznych

Maciej Gembicki
Prof. dr hab. Maciej Gembicki

Przewodniczący
Konferencji Rektorów
Uczelni Medycznych w Polsce

Zbigniew Puchalski
Prof. dr hab. Zbigniew Puchalski

ŚWIADECTWO AKREDYTACJI

Konferencja Rektorów Uczelni Medycznych
Komisja Akredytacyjna Uczelni Medycznych

Na podstawie oceny
programu nauczania medycyny
i jego realizacji

na Wydziale Lekarskim w Katowicach

Śląskiej Akademii Medycznej
w Katowicach

Uchwałą z dnia 30 marca 2001 r.

udziela Akredytacji na okres 5 lat

Przewodniczący
Komisji Akredytacyjnej
Uczelni Medycznych

Maciej Gembicki
Prof. dr hab. Maciej Gembicki

Przewodniczący
Konferencji Rektorów
Uczelni Medycznych w Polsce

Zbigniew Puchalski
Prof. dr hab. Zbigniew Puchalski

NOWI DOKTORZY HONORIS CAUSA ŚLĄSKIEJ AKADEMII MEDYCZNEJ

Do grona trzydziestu dziewięciu honorowych doktorów Śląskiej Akademii Medycznej zostali włączeni kolejni wybitni profesorowie: **Robert W. Ryder** – kierownik Katedry i Zakładu Epidemiologii Johna Rodmana Paula w Yale University, oraz **Rudolf Klimek** – kierownik Katedry i Kliniki Endokrynologii i Płodności Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Podczas uroczystości, która miała miejsce 21 maja br. w Domu Lekarza w Katowicach, JM Rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** dokonał aktów promocji, wręczając obu uczonym dyplomy oraz epitogia.

Sylwetki Dostojnych Doktorów, ich osiągnięcia naukowe oraz związki z naszą uczelnią i zasługi dla niej zaprezentowali promotorzy przewodów: prof. dr hab. **Zygmunt Stęplewski**, kierownik Katedry Medycyny Środowiskowej ŚAM w Zabrze Rokitnicy, od wielu lat współpracujący naukowo z prof. **Ryderem**, oraz prof. dr hab. **Zbigniew Kalina**, kierownik Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych i Farmakologii Klinicznej ŚAM w Katowicach Ligocie, któremu po śmierci prof. dr. hab. **Jana Tomali** – wnioskodawcy nadania tytułu dr. h.c. ŚAM prof. **Klimkowi** – powierzono dokończenie rozpoczętego postępowania.

Honorowi doktorzy (od lewej): prof. Robert W. Ryder i prof. Rudolf Klimek; w drugim rzędzie (od lewej): mgr Andrzej Kuropatnicki (tłumacz), prof. Zygmunt Stęplewski i prof. Zbigniew Kalina. (Fot. Paweł Bojko)

Zgodnie z uniwersyteckim zwyczajem, obaj honorowi doktorzy, odebrawszy dyplomy, wygłosili przygotowane na tę wyjątkową okoliczność wykłady. Temat wystąpienia profesora **Roberta Rydera** brzmiał: *Sick animals (foot-and-mouth disease in Europe) and sick environments (global warming) – more warnings that mother earth may soon be*

admitted to the ICU [Chore zwierzęta (pryszczycza w Europie) i chore środowisko (globalne ocieplenie) – ostrzeżeniem, że matka ziemia może być wkrótce przyjęta na oddział intensywnej terapii]. Profesor **Rudolf Klimek** opatrzył swoje rozważania tytułem: *Życie w przyszłości a tajemnica raka i życia. (Red.)*

Sylwetki Honorowych Doktorów

Profesor **Robert W. RYDER** jest specjalistą w zakresie chorób wewnętrznych, chorób zakaźnych, medycyny zapobiegawczej i epidemiologii. Urodził się w 1946 r. w USA. Po ukończeniu studiów w Columbia University uzyskał w 1972 r. tytuł dra medycyny z zakresu chorób wewnętrznych, chorób zakaźnych i medycyny zapobiegawczej. W 1981 r. otrzymał także tytuł mgra epidemiologii w University of London. Pracę naukową rozpoczął w Służbach Wywiadu Epidemiologicznego (Centrum Kontroli Chorób) w Atlancie. Następnie pracował kolejno jako asystent i adiunkt w zakładach: medycyny geograficznej,

zdrowia publicznego, epidemiologii i biostatystyki w Bostonie (Harvard University, Tufts University, Boston University) i Atlancie (Emory University, John Hopkins University), jako profesor w Zakładzie Epidemiologii i Zdrowia Publicznego Mount Sinai School of Medicine w Nowym Jorku. Od 1993 r. kierował Zakładem Epidemiologii i Zdrowia Publicznego Yale University w New Haven. Od niedawna jest profesorem epidemiologii i dyrektorem Programu Chorób Zakaźnych w University of North Carolina at Chapel Hill.

Prowadził badania naukowe na całym świecie, szczególnie w Ameryce

Południowej, Afryce i Azji. Jako jeden z pierwszych dowiódł, że ratowirusy i enterotoksyczne szczepy *E. coli* są ważnymi czynnikami wywołującymi ostrą biegunkę u mieszkańców wiejskich terenów Bangladeszu i krajów rozwijających się. W l. 1980–1981 prowadził w Afryce Wschodniej badania nad wirusowym zapaleniem wątroby typu B i pierwotnym rakiem wątroby, w którym wskazał na możliwość wykorzystania szczepionki przeciw WZW typu B w programach prewencyjnych raka wątroby. W l. 1982–1991 był stałym konsultantem WHO w zakresie epidemii zakaźnych chorób przewodu pokarmo-

wego, epidemiologii i zapobiegania rakiem wątroby będącym następstwem zakażenia wirusem typu B, epidemiologii zakażeń płodów wirusem HIV oraz epidemiologii środowiskowej. W l. 1986–1991 kierował największym programem badawczym nad HIV na subsaharyjskich terenach Afryki, w ramach którego m.in. opracowywano i poddawano próbom tzw. szybkie testy do wykrywania wirusa we krwi, przeprowadzono studia nad perinatalną infekcją HIV i ryzykiem zakażenia płodu oraz opracowano modele prognozowania szerzenia się tej infekcji. W 1989 r. był doradcą ONZ w sprawie modelowania demograficznych skutków epidemii AIDS. W Yale rozpoczął pierwszy wielki program poświęcony studiom nad nowo powstałymi chorobami zakaźnymi i ich przyczynami. Prof. Ryder jest autorem ok. 130 publikacji zamieszczonych w renomowanych czasopismach fachowych, wygłaszał także referaty na ok. 150 konferencjach na-

ukowych na całym świecie. W 1998 r. Narodowy Instytut Zdrowia w USA powołał go na dyrektora programu dydaktyczno-naukowego mającego na celu opracowanie i wdrożenie programu profilaktyki AIDS w Rosji.

W 1991 r. prof. R. W. Ryder jako delegat wyróżnionej pokojową Nagrodą Nobla organizacji Physicians for Social Responsibility złożył wizytę władzom ŚAM, przedstawiając propozycję współpracy naukowej w zakresie medycyny środowiskowej. W 1993 r. Senat ŚAM powołał go na stanowisko profesora wizytującego. Dzięki jego staraniom zostały zorganizowane – z udziałem najlepszych akademickich specjalistów z USA – kursy z zakresu prowadzenia badań epidemiologicznych wiarygodnymi nowoczesnymi metodami oraz opracowywania i wdrażania środowiskowych programów profilaktyki. Szczególnie bliskie kontakty łączą prof. Rydera z Katedrą i Zakładem Medycyny Śro-

dowiskowej i Zapobiegawczej, Katedrą i Kliniką Pediatrii w Zabrze, Katedrą i Kliniką Chorób Zakaźnych w Bytomiu oraz Katedrą i Zakładem Chemii w Rokietnicy. Uczelnia otrzymała granty amerykańskie na realizację programów: „Środowiskowe czynniki ryzyka intoksykacji dzieci ołowiem i program zapobiegania” (1991–1996) oraz „Środowiskowe czynniki ryzyka astmy oskrzelowej u dzieci i program profilaktyki” (1996–1999). Zaowocowały one opracowaniem i wdrożeniem programów profilaktycznych, dwiema dysertacjami doktorskimi, 20 artykułami i 22 komunikatami zjazdowymi. Wybitny dorobek naukowy i organizacyjny prof. R. W. Rydera stawia go w gronie światowych autorytetów w dziedzinie zwalczania nowych epidemii chorób zakaźnych oraz narastającego problemu chorób środowiskowych i cywilizacyjnych.

Oprac. Joanna Miozga

Profesor **Rudolf KLIMEK** jest specjalistą w zakresie położnictwa i ginekologii oraz endokrynologii. Urodził się 12 XII 1932 w Krakowie. W 1950 r. podjął studia w krakowskiej Akademii Medycznej, uzyskując w 1955 r. dyplom lekarza. Zawodowo związany z macierzystą uczelnią już od czasu studiów, najpierw jako biochemik, następnie ginekolog. W 1967 r. został kierownikiem Centralnej Pracowni Endokrynologicznej, 1969 r. – kierownikiem Kliniki Endokrynologii i dyrektorem Instytutu Ginekologii i Położnictwa. W tymże roku został ekspertem WHO ds. ginekologii i położnictwa. Był organizatorem oraz w l. 1976–1981 dziekanem Wydziału Pielęgniarskiego AM w Krakowie.

W 1961 r. uzyskał doktorat z nauk medycznych, w 1964 r. – habilitację, w 1972 r. tytuł profesora nadzwyczajnego, zaś w 1980 r. – profesora zwyczajnego. Wielokrotnie przebywał na zagranicznych stażach i stypendiach naukowych, m.in. w Pradze, Londynie, Nowym Orleanie, Nowym Jorku i Paryżu. Jest autorem lub współautorem ponad 450 publikacji, w tym 40 podręczników z zakresu ginekologii, położnictwa, onkologii, endokrynologii, farmakologii, chorób wewnętrznych, psychologii klinicznej, seksuologii i fizjologii człowie-

ka oraz czterech książek popularnonaukowych.

Największym jego osiągnięciem jest opisanie nowotworów jako naturalnych biologicznych struktur dysypatywnych których termodynamiczną istotę udowodnił za pomocą magnetycznego rezonansu jądrowego, prace na ten temat publikował m.in. z twórcą tej metody, Pauliem Lauterburą. Zastąpił w położnictwie pojęcie czasu kalendarzowego pojęciem „czas biologiczny” (w fizyce zwany czasem wyobraźnym), co przyczyniło się do ograniczenia porodów instrumentalnych i wcześniactwa. W latach 60. wprowadził ACTH do leczenia cięż neurohormonalnie zagrożonych, uzyskując 90% skuteczność terapii. Opracował metodę immunoterapii śród-błonkowej neoplazji szyjki macicy. Ogłosił własną oryginalną teorię termodynamiczną kancerogenezy, zwracając uwagę na konieczność uwzględniania zmian energetycznych na równi ze zmianami biochemicznymi i strukturalnymi. Stworzył własną szkołę ginekologii i położnictwa, łącząc medycynę z psychologią, seksuologią, endokrynologią, psychologią, biochemią i biofizyką. Pod jego kierunkiem ponad 60 osób uzyskało stopień doktora nauk medycznych, 7 – doktora habilitowanego. Był również

promotorem dwóch doktoratów honoris causa UJ: prof. Andrew Schaelly'ego i prof. Paula Lauterbury'ego.

Profesor Rudolf Klimek jest członkiem wielu towarzystw skupiających specjalistów z dziedziny ginekologii i położnictwa w Polsce, Czechach, Niemczech, Rosji, Izraelu oraz na Węgrzech i Słowacji. Był członkiem Komitetu Naukowego i następnie przez 9 lat Zarządu Światowej Federacji Ginekologów i Położników, współorganizatorem i członkiem Zarządu Europejskiego Stowarzyszenia Ginekologów i Położników, członkiem założycielem Międzynarodowego Towarzystwa Magnetycznego Rezonansu w Medycynie oraz Światowego Klubu Polskich Ginekologów, przewodniczącym Międzynarodowego Towarzystwa Pre- i Perinatalnej Psychologii i Medycyny. Od ponad 40 lat utrzymuje stały kontakt z ŚAM, m.in. w zakresie publikacji naukowych, recenzowania dysertacji doktorskich, przewodów habilitacyjnych i dorobków profesorskich. Wspólnie z zespołem naszych dydaktyków opracował też nowoczesny program wyższego szkolnictwa pielęgniarskiego. Wielokrotnie zapraszany był jako wykładowca na posiedzenia śląskich oddziałów lekarskich towarzystw naukowych.

Od lat cieszy się autorytetem naukowym, zawodowym i moralnym. Torował drogę wielu polskim ginekologom do międzynarodowych towarzystw naukowych i ich zarządów, zapoczątkował

również organizowanie w naszym kraju międzynarodowych kongresów ginekologicznych i perinatologicznych.

Jego sylwetka prezentowana jest w najbardziej prestiżowych światowych

wydawnictwach encyklopedycznych, m.in. 2000 *Outstanding Scientists of the 20th Century*, *World Who's Who science from Antiquity to the Present*.

Oprac. Joanna Miozga

Chore zwierzęta oraz chore środowisko - ostrzeżeniami, że Matka Ziemia może być wkrótce przyjęta na oddział intensywnej opieki medycznej

Wykład doktorski profesora Roberta W. Rydera (tłumaczenie z jęz. ang. mgr Andrzej Kuropatnicki)

Panie i Panowie,

Jestem naprawdę wzruszony i zaszczycony tytułem honorowego doktora Śląskiej Akademii Medycznej. Bardzo wiele to dla mnie znaczy i bardzo za wybór właśnie mojej osoby dziękuję. Współpracę ze Śląską Akademią Medyczną rozpocząłem w 1991 roku. Właśnie wtedy z prof. Zygmuntem Stepielem i zespołem jego współpracowników podjęliśmy badania, które okazały się punktem zwrotnym w mojej karierze, dzięki nim bowiem skoncentrowałem swoją uwagę na otaczającym nas środowisku i na chorobach, jakie mogą wywołać zachodzące w nim niekorzystne zmiany. Badania dotyczyły wpływu ołowiu, a zwłaszcza jego wysokich stężeń we krwi, na stan zdrowia dzieci na Śląsku. Wcześniej w swej działalności badawczej skupiałem się na chorobach zakaźnych, głównie z mikrobiologicznego punktu widzenia.

Od przyjazdu na Śląsk zacząłem się zajmować zależnościami między środowiskiem a chorobami zakaźnymi. Jak wiadomo, choroby zakaźne mają raczej krótki czas inkubacji. W sprzyjających im warunkach istnieje prawdopodobieństwo nagłego wzrostu liczby ludzi i zwierząt zakażonych zarazkami uaktywnionym szczególnymi czynnikami środowiskowymi.

Czynniki odgrywające podstawową rolę w pojawianiu się chorób zakaźnych stale się zmieniają. Dla zilustrowania tej tezy pozwolę sobie odwołać się do lat siedemdziesiątych. Był to czas, kiedy świat nie słyszał jeszcze o AIDS, a zachorowalność na gruźlicę malała. Gorączka Ebola także nie została jeszcze opisana. Panowało przekonanie, że erę chorób zakaźnych mamy za sobą. Jednak w lipcu 1976 roku, podczas konwencji w Filadelfii, u kilku amerykańskich

legionistów wystąpiła ostra infekcja oddechowa, u niektórych ze skutkiem śmiertelnym. Początkowo nie znano czynnika, który ją wywołał, nie potrafiono też określić przyczyn zgonów. Po pewnym czasie naukowcom z Ośrodka Kontroli i Zapobiegania Chorób w Atlancie udało się zidentyfikować nowy typ bakterii, obecnie znany jako *Legionella Pneumophila*, pochodzącej – jak się okazało – z wody w wieżach chłodzących systemu klimatyzacyjnego. Chorobę wywoływaną przez tę bakterię, nie występującą w prawie żadnych innych miejscach, nazwano legionellozą. Jest ona częstą formą zapalenia płuc u osób starszych, stwierdzaną od czasu wprowadzenia klimatyzacji. Innymi słowy, rozpowszechnienie klimatyzacji stało się czynnikiem sprzyjającym zachorowaniu.

W tym samym 1976 roku w dalekim Zairze, głęboko w lesie tropikalnym Ituri, ponad 300 osób wykrwawiło się na śmierć w ciągu jednego tygodnia. Wszyscy zmarli byli albo pracownikami, albo

pacjentami wiejskiego szpitala prowadzonego przez belgijskie zakonnice. Wysłany tam międzynarodowy zespół badawczy po około trzech tygodniach zidentyfikował nowy wirus nazwany Ebola, od nazwy rzeki płynącej przez obszar epidemiologiczny. Jeszcze jedna nowa choroba. Skąd przyszła? Dlaczego świat nigdy wcześniej o niej nie wiedział?

W czasie tego pierwszego wybuchu choroby zebrano kilka próbek krwi, które przewieziono do Atlanty w Georgii i dla bezpieczeństwa umieszczono w zamrażarce. Pozostawały tam aż do 1986 roku. Do tego roku świat musiał stawić czoła kolejnej nowej chorobie zakaźnej, wywołanej ludzkim wirusem upośledzonej odporności, HIV. Należałoby zapytać, dlaczego wirus ten nie uruchomił odporności, która powstrzymałaby rozprzestrzenianie się choroby. Zastanawiające jest, skąd wirus ten pochodzi i jakie warunki „umożliwiły” jego pojawienie się właśnie w tym czasie?

Aby odpowiedzieć na to pytanie, powróćmy do północno-wschodniego Zairu,

Rycina 1. Typowa osada na brzegu rzeki Ebola.

obecnie Kongo, gdzie miał swoje źródło wirus Ebola. Jest to spokojny, słabo zaludniony rejon.

Odwiedzamy go ponownie w roku 1986 (w tym czasie świat wie już o HIV/AIDS), aby tym razem zbadać częstość infekcji wirusem HIV i porównać ją – mając możliwość zbadania pod tym kątem zamrożonych przed 10 laty próbek krwi – ze stanem z roku 1976. Okazało się, że częstość infekcji HIV pozostała na niezmiennym poziomie 0,6%. Jednak około 2000 km w dół rzeki Kongo, w pięciomilionowym mieście – Kinszasie – wskaźnik zachorowalności na AIDS wzrósł z 0,6% w roku 1976 (tyle samo co w wiejskim Zairze) do 10% w roku 1986. Dlaczego badany wskaźnik pozostał na tym samym poziomie w wiejskim regionie, a wzrósł drastycznie w dużej, zurbanizowanej części kraju? Odpowiedź na to pytanie może dostarczyć wskazówek do zrozumienia, jakie siły są odpowiedzialne za obecną pandemię HIV.

Tab. 1. Częstość występowania przeciwciał HIV-1 u zdrowych ludzi w Kongo

Rok	Yambuku	Kinszasa
1976	0,6%	0,6%
1986	0,6%	10,2%

Jak wiadomo, HIV istnieje od co najmniej 500 lat. Dlaczego dopiero niedawno rozprzestrzenił się błyskawicznie na miejskich obszarach Afryki? Istnieje prawdopodobieństwo, że ludzki HIV pochodzi od szympanów. Wirus SIV, którego nosicielami są szympansy, jest bardzo podobny do HIV. Być może, przechodził on od szympansa do człowieka kilka razy. Być może, podczas zabijania szympansa maczetą krew zwierzęcia dostała się do krwi myśliwego przez niewielką ranę. Możliwe, że SIV, mając bardzo plastyczny genom, zmienił się tak, że stał się patogenny dla człowieka i w rezultacie rozwinął się AIDS. Mężczyzna mógł zarazić wirusem żonę lub inne partnerki seksualne w wiosce. Wielu mieszkańców mogło umrzeć z powodu AIDS. Jednakże wioska była odizolowana od innych, tym samym jej kontakty ze światem zewnętrznym były bardzo ograniczone. Wirus nie miał zatem możliwości rozprzestrzeniania się aż do

czasu „otwarcia się” Afryki i powstania dróg komunikacyjnych, takich jak autostrada transafrykańska czy żegluga pasażerska na rzece Kongo. Obecna pandemia HIV jest więc prawdopodobnie skutkiem migracji ludności ze wsi do miasta. Zmieniło się oblicze Afryki, pojawiły się nowe zwyczaje, bardzo różne od tych, jakie istniały w tradycyjnych wioskach.

Można uznać, że najbardziej prawdopodobną przyczyną szybkiego wzrostu HIV w Kinszasie i jego stałego poziomu na wiejskich obszarach Kongo jest zmiana warunków życia i obyczajowości. Ludzie w mieście nie mają pracy i nie znają się. Powszechnym zjawiskiem stała się prostytutka. Anonimowość charakterystyczna w mieście nigdy nie mogłaby mieć miejsca w wiosce.

Chciałbym teraz powrócić do wirusa Ebola i omówić czynniki odpowiedzialne za jego ekspansję. Od 1994 roku miały miejsce niezależne od siebie wybuchy gorączki krwotocznej wywołanej przez wirus Ebola wśród ludności północno-wschodniego Gabonu, na lesistych terenach równikowej prowincji Ogooue-Ivindo. Pierwszy zaczął się w grudniu 1994 w obozowiskach poszukiwaczy złota na dalekim, północnym wschodzie Gabonu, na terenie Minkouka, w pobliżu rzeki Nouna i pozostawił kilka laboratoryjnie potwierdzonych przypadków. Drugi wystąpił na początku lutego 1996 w wiosce Mayibout nad rzeką Ivindo, powodując 37 przypadków gorączki krwotocznej Ebola. Jedynym środkiem transportu pomiędzy tymi miejscami jest statek. Makokou, najbliższe położone miasto, posiada szpital rejonowy, do którego przewieziono chorych i osoby, z którymi mieli kontakt. Trzeci wybuch zaczął się w lipcu 1996 w wiosce Booue, gdzie odnotowano większość przypadków; jednakże pojedyncze zachorowania zdarzyły się również w okolicznych wioskach i miastach. Niektórzy pacjenci zostali nawet przewiezieni do Libreville, prawdopodobnie podczas okresu inkubacji choroby, jeden z nich był leczony w szpitalu w Południowej Afryce, gdzie później – na skutek infekcji szpitalnej – zmarł pracownik służby zdrowia. Podczas tego długotrwałego wybuchu gorączki krwotocznej Ebola odnotowano 43 zgony.

Nie posiadamy pełnej wiedzy na temat rezerwuaru wirusa Ebola. Różne hipotezy wywodzą jego pochodzenie od gryzoni, insektów, a nawet roślin. Powszechnie uważa się, że gatunki małp, u których dotychczas wyizolowano szczepy wirusa, są jedynie ofiarami, ponieważ – biorąc pod uwagę wysoki wskaźnik umieralności – populacje te nie mogłyby długo przeżyć z wirusem. Jednak zwierzęta ułatwiają przechodzenie wirusa, również do człowieka, co ma miejsce podczas obróbki i spożywania ich mięsa. Identyfikacja nowej odmiany wirusa Ebola u szympanów w jego naturalnym środowisku jest wyjątkową okazją; dotychczas bowiem wirus był izolowany tylko z małp pierwotnie żyjących dziko, a po schwytaniu (w czasie choroby) umieszczonych z dala od ich naturalnego środowiska. Dlatego WHO, w porozumieniu z naukowcami z różnych krajów, takich jak Szwajcaria, Francja, Wielka Brytania, Szwecja, Kanada i Stany Zjednoczone, zainicjowała wielodyscyplinarne badania w lasach Tai na Wybrzeżu Kości Słoniowej w celu rozpoznania naturalnego rezerwuaru wirusa na podstawie zachowania szympanów. Miałoby to istotne znaczenie dla zrozumienia mechanizmów przenoszenia wirusa w przyrodzie i ułatwiłoby zapobieganie przyszłym wybuchom choroby.

Infekcje HIV i Ebola są chorobami odzwierzęcymi. Zarówno w krajach rozwijających się, jak i uprzemysłowionych występują choroby odzwierzęce, które albo są nowymi jednostkami patologicznymi, albo zostały wywołane znanymi czynnikami pojawiającymi się w miejscach (czy gatunkach zwierząt), w których wcześniej nie stwierdzano ich obecności lub z których znikły. Przyczyny tej nasilającej się tendencji są złożone, należą do nich m.in.:

- 1) zmiany w środowisku wpływające na wielkość i rozmieszczenie pewnych gatunków zwierząt, wektorów i przekazywaczy infekcji na ludzi,
- 2) wzrost populacji ludzkich i coraz liczniejsze kontakty ludzi z zainfekowanymi zwierzętami,
- 3) uprzemysłowienie przetwórstwa żywności pochodzenia zwierzęcego, zmiany w procesach produkcji i żywieniu człowieka,
- 4) wzmożona migracja ludności, handel zwierzętami i produktami pochodze-

nia zwierzęcego na coraz szerszą skalę, a jednocześnie ograniczenie możliwości panowania nad głównymi chorobami odzwierzęcymi.

W prawie wszystkich stwierdzonych przypadkach nowych chorób obserwuje się udział zakaźnego czynnika odzwierzęcego, tzn. występowanie przekazu czynnika etiologicznego z życiowego cyklu zwierząt i stawonogów, jednakże bez trwałego rozwoju nowego cyklu u ludzi. Przenoszenie czynnika etiologicznego z gatunku na gatunek dotyczyło niewielu przypadków (tzn. czynnik wywodzi się z dawnego cyklu życiowego zwierząt, ale później wytwarza nowy cykl życiowy u ludzi, który nie ma już nic wspólnego ze zwierzęcym).

Prognozowanie przenoszenia czynników chorobotwórczych z gatunku na gatunek

Ogólnie mówiąc, nie można przewidzieć momentu i miejsca wystąpienia kolejnego ważnego czynnika chorobotwórczego ani roli, jaką ostatecznie odegra. Może on mieć ograniczony geograficznie zasięg, może prowadzić do sporadycznych wybuchów choroby lub do nowej epidemii. Nikt nie mógł przewidzieć rozwoju gąbczastego zwyrodnienia mózgu wśród pogłowia bydła w Wielkiej Brytanii w 1986 roku, wybuchu odzwierzęcego wirusa *Sin Nombre* jako przyczyny *hantavirus pulmonary syndrom* w Southwest w 1993 czy przenoszonego z gatunku na gatunek wirusa HIV jako przyczyny AIDS w roku 1981.

Bardzo ważne są badania pierwszych objawów nowej choroby odzwierzęcej, chociaż bardziej przypominają one projekty laboratoryjne i terenowe niż typowe *case-control-based outbreak investigation*. Trzeba jednak koniecznie wypracować metody strategicznego planowania, aby znajdować odpowiednie środki zaradcze.

Czynniki prowadzące do powstania chorób odzwierzęcych

Na powstanie chorób odzwierzęcych wpływać może wiele czynników, m.in.: wyznaczniki bakteryjno-wirusowe (mutacja, naturalna selekcja oraz ewolucja), indywidualne czynniki determinujące (nabyta odporność; czynniki fizjologiczne) oraz czynniki populacyjne (charakterystyka behawioralna, transport), komer-

cialne i jatrogenne, a także środowiskowe (wpływy ekologiczne i klimatyczne).

Powstawaniu nowych patogenów odzwierzęcych szczególnie sprzyjają – o czym już była mowa – wzrost globalnej populacji zarówno ludzkiej, jak i zwierzęcej, rozwój transportu umożliwiający przemieszczanie się ludzi i zwierząt w czasie krótszym niż okres wylegania się większości czynników zakaźnych; ekologiczne i środowiskowe zmiany wynikające z rozprzestrzeniania się działalności ludzkiej, w tym także bioterrorystycznej, wspieranej przez nieodpowiedzialne rządy czy zorganizowane grupy amatorów. W większości przypadków właśnie te wybrane czynniki zakaźne wydają się być źródłem nowych chorób odzwierzęcych.

Wnioski z epidemii gorączki krwotocznej

Czy powinniśmy się interesować wirusem Ebola? Czy w Afryce ryzyko zachorowania na gorączkę krwotoczną jest porównywalne z codziennymi problemami stwarzanymi przez takie choroby odzwierzęce, jak malaria czy żółta febra? Czy wirus Ebola stanowi zagrożenie dla ludzi w Ameryce Północnej czy w Europie?

Jeśli najgorsze, co może się zdarzyć, jest przypadkowe przywiezienie choroby, skutkujące małą liczbą przypadków, to czy w ogóle powinniśmy zaprzętać tym sobie głowę?

Jeśli nie można przewidzieć czasu i miejsca pojawienia się takich epizodów, to nie lepiej reagować dopiero po fakcie? Wątpliwości zawarte w tych pytaniach trudno oszacować i kategorycznie rozstrzygnąć, ponieważ wiemy zbyt mało. Można jednak stwierdzić, że przy rosnącej dostępności zachodnich szpitali dla mieszkańców Afryki, wirusy i związane z nimi epidemie rozprzestrzenia się. Wirusy i choroby nimi powodowane, muszą być poznane właśnie dlatego, że ryzyko, jakie stwarzają, jest nieznane, nie można też przewidzieć zasięgu przyszłych epidemii. Dotyczy to wszystkich śmiertelnych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych. Konieczna jest zatem wiedza dotycząca naturalnych zbiorników wirusa Ebola i jego rozprzestrzeniania się w środowisku naturalnym i przenoszenia na ludzi.

W Afryce ekspansja wirusa Ebola może okazać się dramatyczna, jeśli jego

pierwotne zbiorniki pozostaną nierozpoznane, wirus zmieni swoje zachowanie lub czynniki ekologiczne wprowadzą do gry inne zasoby. Zmiany takie muszą być wykrywane szybko. Opinia publiczna nie będzie usatysfakcjonowana, jeśli organizacje zdrowia pozostaną bierne wobec problemu gorączki krwotocznej czy innych chorób o podobnym patogenym potencjale. O walce z wirusem Ebola i innymi bardzo niebezpiecznymi czynnikami zakaźnymi nie powinno się więc myśleć jako o tak kosztownej, że aż nierealnej.

Kolejny, budzący coraz większy niepokój problem naszych czasów stanowi gąbczasta encefalopatia u bydła. Jak dowodzą badania w Wielkiej Brytanii – zakaźny czynnik ją powodujący wywołuje także choroby neurologiczne u ludzi spożywających wołowinę. Trudno nie uznać nowego zagrożenia za potwierdzenie stawianej wielokrotnie tezy, iż u podłoża nowych chorób zakaźnych leżą zmiany kulturowe. Trzeba też mieć świadomość, że gąbczasta encefalopatia i skutki jej przeniesienia na człowieka stanowią zaledwie wierzchołek góry lodowej, jaką są zdrowotne i środowiskowe konsekwencje masowej produkcji i konsumpcji mięsa.

Zwiększyliśmy swoje szanse przeżycia rozszerzając liczbę gatunków zwierząt, których mięso spożywamy. Drobnoustroje i im podobne organizmy są zdolne do szybkiej, genetycznej adaptacji. Bakterie oraz wielokomórkowe pasożyty zachowują się podobnie jak wirusy i priony, pasożytujące na wewnątrzkomórkowych procesach molekularnych u zwierząt i roślin. Odkąd zaś weszliśmy w bliższy kontakt z nowymi gatunkami zwierząt, wkraczając w ich środowisko, jedząc ich mięso lub je udomawiając, mutujące szczepy wirusów odzwierzęcych stały się czynnikami wywołującymi zakażenia u ludzi. W ten sposób został przeniesiony wirus ospy wietrznej od bydła, odry od zwierząt kopytnych lub psów, grypy od świń, HIV od małp i wiele innych.

Antropocentryzm postrzega pewne gatunki jako „plagi i choroby”, ponieważ dzielą z nami nasze zasoby żywniowe lub, po prostu, na nas pasożytują. Współczesne metody uprawy ziemi, prowadzenia gospodarki wodnej oraz hodowli zwierząt wręcz sprzyjają no-

wym, szerokim możliwościom rozwoju mikrobow. Ostatnio ustalona kolejność prionów u kręgowców wskazuje na ewolucyjny związek między formami zwierzęcymi i ludzkimi.

Współczesne metody hodowli zwierząt odzwierciedlają coraz znacniejszą dysproporcję między popytem na mięso a jego podażą. Dążenie do produkowania taniego mięsa, podsycane przez konkurujące supermarkety oraz przez dotacje rządowe narzucają intensyfikację produkcji mięsa, to zaś wymaga zwiększenia nakładów na energię, środki chemiczne i pasze zawierające białka.

We wczesnych latach osiemdziesiątych, kiedy wzrosły światowe ceny białek pochodzących z ryb i soi, zwiększyło się zastosowanie w produkcji pasz białek pochodzących od przeżuwaczy. Nie ulega już wątpliwości, że wpływ na powstawanie gąbczastej encefalopatii u bydła ma pasza, jaką jest ono karmione. Należałoby przeanalizować metody produkcji żywności i postawić przy tym pytanie, czy mamy prawo oferować genetycznie modyfikowaną żywność zarówno pochodzenia roślinnego, jak i zwierzęcego. Uczciwa odpowiedź będzie tu podstawą odpowiedzialności za zdrowie ludzi.

Warto też zauważyć, że produkcja wołowiny należy do szczególnie kosztownych form produkcji żywności i nie zaspokoi potrzeb 10 miliardów ludności na świecie. Jak dowodzą liczne analizy, niemożliwe jest wprowadzenie w globalnej skali diet bogatych w mięso. Jednocześnie z badań epidemiologicznych wynika, że osoby stosujące dietę wegetariańską żyją nieznacznie dłużej niż jedzące mięso. Powinniśmy więc oczekiwać, że upowszechnienie diet zawierających umiarkowane ilości mięsa przyniosłoby bezpośrednie korzyści dla zdrowia, pozwoliłoby również zlikwidować, a przynajmniej ograniczyć społeczne i środowiskowe skutki wzmożonej produkcji mięsa.

Przedstawione przeze mnie rozważania ilustrują częściowo szeroki zakres zagadnień, których wyjaśnienie jest konieczne dla zidentyfikowania czynników wyzwalających choroby zakaźne, dzięki temu zaś możliwe będzie wypracowanie odpowiedniego trybu postępowania zarówno zapobiegawczego, jak i terapeutycznego.

Życie w „przyszłości” a tajemnica raka i życia

Wykład doktorski profesora Rudolfa Klimka

*Moim Najbliższymi
pracę tę poświęcam*

Magnificencjo Rektorze,
Szanowni Panowie Dziekani,
Czcigodni Członkowie Senatu
i Rad Wydziałów Lekarskich
Śląskiej Akademii Medycznej,

Proszę przyjąć z głębi serca płynące podziękowanie za nadanie mi tytułu doktora h.c., a tym samym zaszczytne przyjęcie do akademickiego grona Śląskiej Akademii Medycznej, którą zawsze podziwiałem i cenię nie tylko za osiągnięcia medyczne, ale także kulturotwórcze dla Śląska i w konsekwencji całej Polski. Także moje życie naukowe od początku związane jest ze Śląskiem, ponieważ jeszcze jako uczeń krakowskiego liceum matematyczno-fizycznego w ramach wycieczki kółka naukowego przeżyłem poznawcze emocje dotykając rozgrzanej posadzki chodnika położonego 600 m pod ziemią w kopalni „Wujek”. Jeden z ostatnich wykładów na Śląsku rozpocząłem mottem z wiersza Karola Wojtyły:

*„Przechodzenie poprzez śmierć ku życiu
jest tajemnicą.”*

(K. Wojtyła, *Rozważania o śmierci, II Misterium paschale*).

W mojej dziękczynnej, tradycyjnej *Lectio Doctoris* wybrałem do rozważań właśnie problem tajemnicy, aby wykorzystując osobiste kontakty z wybitnymi doktorami h.c. w tej twórczej formie wskazać na obiektywne uwarunkowania mojej wdzięczności dla Państwa i w rezultacie uzasadnić bardzo intymne końcowe wyznanie.

Tajemnica a wiara i rozum

Dr h.c. wszech nauk Uniwersytetu Jagiellońskiego Jan Paweł II jako poeta, uczony i wreszcie autor encykliki *Fides et ratio* w swej personalistycznej wizji świata zawsze porusza najaktualniejsze dylematy człowieka, nie stroniąc też od tajemnic. Współczesnemu światu wskazał na wzajemne uzupełnianie się wiary i rozumu, z którymi, według mnie, zaw-

sze łączy się jakaś tajemnica – przez wierzących nazywana dogmatem, a przez uczonych wyrażana najpełniej zasadą nieoznaczoności Heisenberga, twórcy mechaniki kwantowej i noblisty z 1932 roku. Dla wierzących szczęśliwie dogmat jest zarazem odpowiedzią, dla uczonych natomiast tajemnica stanowi tylko drogowskaz na tak rzadko pomyślną drogę do poznania tzw. prawdy naukowej.

Tajemnica dotyczy zawsze jakiegoś istotnie ważnego problemu. W jego pojmowaniu różnica między wiarą a rozumem nie jest już tak bardzo istotna, ponieważ zależy to jedynie od subiektywnych potrzeb każdego człowieka z osobna a nie wszystkich ludzi razem. Ludzka wiara i rozum przez porównanie w przenośni z medalem, to tylko psycho-emcjonalny awers i racjonalny rewers człowieka, którego nie trzeba oglądać z obu stron, jeśli istotnie jest człowiekiem. Właśnie celem mojej lekcji jest uzasadnienie tego stwierdzenia o człowieku, będącym zawsze nierozdzielny podmiotem i przedmiotem badań.

Tajemnica raka

O moim głównym zainteresowaniu naukowym zdecydowało uczestnictwo przed blisko 50 laty w pierwszym dla mnie, jako 19-letniego asystenta, symposium onkologicznym właśnie w murach Śląskiej AM. Wtedy mój mistrz Bolesław Skarżyński, współautor dzieła *Biochemie der Tumoren* (tłumaczenie włoskie – *La biochimica dei tumori*, Torino, G. Einaudi Editore – 1945), napisanego w 1941 roku razem z noblistą Hansem von Eulerem usiłował obronić tezę o wyższości biochemii nad ograniczonością rozpoznawania nowotworów przez histopatologów. Pytanie: „co to jest rak?” – pozostało bez ostatecznej odpowiedzi! Łatwiej było wówczas powiedzieć, czym nie jest! Nadzieję jednak wskazała enzymologia, którą na przykładzie transaminaz i dehydrogenaz wprowadzili na Śląsku Kornel Gibiński i Franciszek Kokot, obecnie doktorzy h.c. mojego Uniwersytetu. Dobrze też pamiętam, że specjalnie przyjechałem do Katowic na wykład Franciszka Koko-

ta pt. „Penetracja enzymologii w biochemię kliniczną”. Jej nowoczesność potwierdził fakt wpisania wówczas w Krakowie na moim dyplomie doktorskim w tytule pracy słowa „transaminozy” zamiast „transaminazy”.

Ta enzymatyczna droga, poprzez badania nad oksytocyną – doprowadziła mnie do neuroendokrynologicznych uwarunkowań raka szyjki macicy i terapii hormonami podwzgórzowymi, a ciesząc się przyjaźnią dr. h.c. i byłego rektora Śląskiej AM, Tadeusza Pawlikowskiego, proponowałem jego synowi i wychowankowi Śląskiej AM – Markowi – napisanie ze mną pierwszego, a jak się później okazało także pierwszego na świecie podręcznika *Neuroendokrynologia kliniczna* i to zanim ostatecznie poznano struktury wszystkich peptydowych neurohormonów. Ale i tak musiało upłynąć zbyt wiele trudnych dla mnie lat, by lekarze przekonali się o doniosłej roli neurohormonów i ich analogów. Następne klasyczne już obecnie podręczniki ginekologii i położnictwa redagowałem ze znaczącym udziałem późniejszych śląskich profesorów: Adama Cekańskiego, Eugeniusza Samochowca, Piotra Skalby, Włodzimierza Warońskiego, a ostatnio też Kazimierza Kamińskiego. Sam miałem zaszczyt pisać rozdziały w dziełach ogólnolekarskich doktorów honoris causa Kornela Gibińskiego oraz Franciszka Kokota. Ten szeroki medyczny horyzont pozwolił mi na skoncentrowanie się na **badaniu tajemnej wciąż istoty i przyczyny raka**.

Najpierw wykorzystałem efektywność hormonów podwzgórzowych w zapobieganiu i leczeniu stanów przedrakowych, co pozwoliło mi na wypromowanie Andrew Victora Schally'ego na dr. h.c. mojej uczelni, zanim w 1977 roku został noblistą (razem z Rogerem Guilleminem) za opisanie i zsyntetyzowanie neurohormonów. Otrzymana od Schally'ego fotografia, obejmująca wszystkich laureatów Nobla, umożliwiła mi skojarzenie moich kilkunastoletnich doświadczeń w klinicznej neuroendokrynologii i onkologii z noblowskimi osiągnięciami w dziedzinie chemii. Ilia Prigogine uzyskał nagrodę za odkrycie samoorganizujących się struktur dysypatywnych zarówno w fizyce i chemii, jak i w społeczeństwie. Do tych

rodzajów struktur dołączyłem w 1977 roku nowotwory jako naturalne zjawisko biologiczne. Prigogine w cztery lata później został dr. h.c. Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W jednej, cudownej chwili mojego życia zrozumiałem istotę, a tym samym przyczynę i uwarunkowania jednej z najtragiczniejszych chorób ludzkości. Najsmutniejsza refleksja przyszła później, a dotyczyła właśnie nieuchronności istnienia nowotworów i powodowanych przez nie chorób, akurat wówczas kiedy za pomocą olbrzymich nakładów finansowych i odpowiedniej do tego reklamy Amerykanie zapowiadali najpierw ograniczenie w XX wieku chorób nowotworowych, a później całkowite wyeliminowanie raka. Ponownie też nie obeszło się bez ogólnopolskiej polemiki z moimi poglądami, niestety, tym razem także i ze mną. Dopiero niedawno zapoznałem się z jedną z maksym Emila Zegadłowicza: „Kto burzy, musi umieć budować, ale kto chce budować, musi umieć burzyć”. 25 lat temu zamiast obszernych wyjaśnień termodynamicznych do sformułowanego przeze mnie twierdzenia, że **„rak jest alternatywą śmierci”** powinienem dodać tylko jedno kończące słowo, że chodzi o śmierć: **komórek**.

Każdy nowotwór ma swą niepowtarzalną biologiczną tożsamość, różną od równie niepowtarzalnego swego otoczenia, tzn. wielokomórkowego organizmu, z którym musi równocześnie zginąć. Tak bowiem jak o życiu człowieka decyduje jego otoczenie, tak ginący organizm jest jedynym i niepowtarzalnym otoczeniem dla niszczących go samoorganizujących się nowotworów, których samo tylko pojawienie się jest naturalnym termodynamicznym sygnałem ostrzegawczym o niewydolności ustrojowych mechanizmów obronno-naprawczych, co w konsekwencji prowadzi do chorób nowotworowych.

Zwalczać jedynie sam nowotwór, to tak jakby chcieć bezpośrednio likwidować pioruny z jasnego nieba, zamiast budować piorunochrony w odpowiednich miejscach prawdopodobnego uderzenia pioruna. Z twórcą magnetyczno-rezonansowego obrazowania, Pauliem Lauterburem, którego promowałem w roku 1988 na doktora h.c. w Krakowie, kilka lat wcześniej udowodniliśmy,

że można tą metodą wskazywać potencjalne miejsca nowotworzenia. Również z końcem lat 80. wykazałem, że stany przedrakowe szyjki macicy można likwidować drogą immunopotencjalizacji ich otoczenia, zapobiegając potencjalnej śmierci komórek jako nowotworowej alternatywie życia. Tak, po zrozumieniu tajemnicy raka, wyraźniej uwidoczniło się znaczenie tajemnicy życia.

Tajemnica życia

Przyrodę dzieli się na ożywioną i nieożywioną, przy czym ta ostatnia jest podstawowym składnikiem pierwszej. Człowiek posługuje się jeszcze czasem i przestrzenią, które do niedawna zaliczały do samodzielnych absolutnych bytów pozamaterialnych. Okazało się jednak, że czas i przestrzeń nie tylko nie istnieją poza światem materialnym, ale tworzą istotny i nierozłączny element czasoprzestrzenny każdego zdarzenia, tj. struktury lub procesu.

Pojęcie czasoprzestrzeni łączy się nierozzerwalnie ze zmianami w przyrodzie, których najbardziej popularnym efektem jest poruszanie się przedmiotów. W zależności od pojmowania czasu ruch jest postrzegany albo jako zmiana położenia przedmiotu, gdzie czas jest tylko miarą wielkości obserwowanego zdarzenia, albo jako efekt jego sprawczego działania, tj. przyczyny pierwotnej obserwowanych i nawet mierzonych zmian struktur czy tylko procesów. W pierwszym wypadku mamy do czynienia z czasowym pomiarem, znanym jako czas kalendarzowy, w drugim chodzi o czas wyobrażalny jako immanentną cechę każdego zdarzenia. Można to zobrazować na przykładzie naturalnych białek, np. insuliny, hemoglobiny czy pepsyny, których skład chemiczny nie ulega zmianie z chwilą ich denaturacji, co objawia się utratą takich własności, jak odpowiednie obniżenie poziomu cukru we krwi lub transportu tlenu czy wydzielania soku żołądkowego. Znika wówczas działanie wyobrażalnego czasu, pozostaje struktura niezdolna do przejawiania aktywności biologicznej, określanej przez nas jako podstawowa cecha życia. Oznacza to, że właśnie czas wyobrażalny stanowi alter ego życia, które to pojęcie jest dla nas trudniejsze do bezpośredniego zdefiniowania niż pojęcie czasu i przestrzeni.

W latach 50. równocześnie w Katowicach i Krakowie wprowadzaliśmy diagnostykę enzymatyczną, ściślej chromatograficzne i kolorymetryczne oznaczanie transaminaz, aktualnie zwanych aminotransferazami. Obecnie **najbardziej interesuje** mnie zawarty w nich, jak w każdym enzymie – **składnik życia, czyli pytanie o to, co różni naturalne białka od ich zdenaturowanych form?** Podobnie należy odróżniać związki biochemiczne (np. insulina i gonadotropiny) od niesłusznie tym samym mianem określanych takich związków jedynie chemicznych, jak np. trójjodotyronina, oksytocyna czy nawet hormony sterydowe. Wyłania się podstawowe pytanie nie o oczywistą dla wszystkich różnicę między biochemiczną oksytocyną, transaminazą lub insuliną, a już tylko chemicznymi substancjami pozostającymi po ich zdenaturowaniu, lecz **o istotę tej właśnie utraconej ich żywej części, określanej przedrostkiem „bio”**. Problem polega na tym, czy ta utrata sprowadza się do anihilacji, co w fizyce oznacza zamianę struktury w energię, czy raczej do uzupełnienia przez nią innych układów biologicznych, powstających de novo lub już istniejących. Przykładowo, co dzieje się z biokomponentami milionów ginących plemników, skoro tylko jeden zapładnia komórkę jajową i to w dodatku analogicznie wyselekcjonowaną z kończących swą egzystencję komórkowych elementów tysięcy nie do końca w pełni dojrzewających pierwotnych pęcherzyków jajnikowych. Ale nawet na obecnym etapie wiedzy o biochemicznych układach (charakteryzujących się zdolnością do zmian czasoprzestrzennych) z pomiaru zmian przestrzennych można oceniać stopień płodowego dojrzewania człowieka jako istotnego przejawu życia, czyli omawianego „**bio**”. To właśnie znacznie przybliżyło medycynę do współczesnego poziomu technologii, opartej przecież na uniwersalnych prawach mechaniki kwantowej i teorii względności opisanych już w początkach XX wieku, a uzupełnionych w 1967 roku przez Prigogine’a kwantową termodynamiką.

Życie zawsze łączy się z **całością** każdego czasoprzestrzennego układu biologicznego i zgodnie z prawami natury całość ta jest **czymś** więcej niż sumą je-

go składników i relacji między nimi. W tym **czymś** mieści się rozpatrywane „**bio**”. Nie jest to tylko jedynie sprawczy czas wyobraźalny, ponieważ jest on odpowiedzialny za postrzegane zmiany także w układach nieożywionych. Tak więc znowu tylko poeci z ich psycho-emocjonalnymi uwarunkowaniami mają rację:

*„Tą percią idący, tym skrajem
Smreczynowego lasu
Utartym witam zwyczajem
Twórczą robotę Czasu”.*

(J. Kasprówicz, *Księga ubogich II*, w. 9–12).

Ale ten czas był pisany z dużej litery przez poetę – rektora Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Podobnie współcześnie Wisława Szymborska określiła materię „przenicowaną nicością”. Leonardo da Vinci twierdził, że: „Ruch jest przyczyną wszelkiego życia”, podczas gdy – jak dzisiaj wiemy – jest tylko jego przejawem. Samo **życie pozostaje nadal tajemnicą**, która oparła się nawet kwantowej termodynamice, skoro nie ma życia bez zmian czasoprzestrzennych. Natomiast żywy człowiek może wierzyć w istnienie własnej duszy i sumienia, którego wyrzuty czasem odczuwa, ale tego nie da się już powiedzieć o duszy. Wiara w istnienie duszy jako całkowicie niematerialnego stanu też dotyczy życia. Tym samym życie rozciąga się poza świat materialny, gdzie już nie ma nawet czasu i przestrzeni, których granice świadomie przekroczył pierwszy w sztuce Pablo Picasso.

Czym więc jest życie? **Człowiek ujmuje własne życie jako psychofizyczną jedność (całość) istniejącą w swoim otoczeniu**, a jego funkcjonowanie i rozwój jest czymś więcej niż tylko sumą efektów jego części składowych (mikroukładów) i relacji między nimi. Nawet część tych mikroukładów stale ginie, by mogła istnieć całość organizmu. Rzecz w tym, że ostatecznie nie wiemy, co dzieje się z ich częścią biologiczną jako przejawem życia. Na przeciwnym biegunie rozważań – według wierzących – istnieje niematerialne życie wieczne człowieka po jego śmierci, według racjonalistów zaś – pozostają dokonania indywidualnego człowieka czy tylko wspomnienia o nim. Tak nadal **tajemnica życia łączy wiarę i naukę**,

a zarazem pozwala współistnieć w wymiarze humanistycznym z Tym, którzy odeszli, dokonawszy tak wiele dla nas w sensie zarówno ogólnoludzkim, jak i tylko osobistym. To umożliwia mi teraz wspomnieć z wdzięcznością moich śląskich Przyjaciół P.T. Profesorów: Jan-ka Tomalę, Jacka Rzempolucha i Włodka Warońskiego, a także moich Mistrzów: Bolesława Skarżyńskiego, Stefana Schwarza i Tadeusza Pawlikowskiego.

Zakończenie

Zgodnie ze stanem współczesnej wiedzy o mikro- i makrokosmosie, rak jest alternatywą śmierci komórek w niewydolnym wielokomórkowym organizmie, z którym – nie usunięty w porę – wspólnie ginie. Na rozwiązanie tej tajemnicy najbardziej oburzali się onkolodzy, nie przebierając w środkach nawet... dosłownie politycznych, zamiast po prostu uzupełnić własną wiedzę ogólną. Mam nadzieję, że wydana w 1998 roku książka P.T. Profesorów Aleksandra Sieronia i Andrzeja Ślęzaka ze Śląskiej Akademii Medycznej pt.: *Zarys termodynamiki medycznej* nareszcie w pełni uświadomi lekarzom także w Polsce, że po epoce biologii molekularnej nadeszła nowa biofizyczna era w medycynie.

Od wielu lat kieruję się na co dzień teorią względności oraz kwantową mechaniką i ostatnio termodynamiką, które w drugiej połowie XX wieku całkowicie zmieniły nauki ścisłe, a przede wszystkim technologię. Dlatego przewrotnie mogę stwierdzić, że zbyt długo żyłem „w przyszłości” medycyny, skoro dopiero obecnie np. względność czasu trwania ciąży, neurohormony podwzgórzowe czy magnetyczny rezonans jądrowy uznawane są coraz powszechniej, a przeciwnicy ich wprowadzania nie mają nawet poczucia winy za opóźnianie medycznego postępu. Od ponad 25 lat nie znalazłem ani jednego merytorycznego argumentu przeciwko termodynamicznemu rozumieniu powstawania nowotworów i powodowanych przez nie chorób. Nadal olbrzymie nakłady finansowe idą na badanie patomechanizmów zamiast na bezpośrednie przyczynowe zapobieganie kancerogenezie. To tylko potęguje moje poczucie samotności, na szczęście nie burząc jeszcze wewnętrznego przymusu poszukiwań naukowych.

dokończenie na str. 10

Zadania i organizacja nowych wydziałów ŚAM

Wydział Opieki i Oświaty Zdrowotnej

Załącznik nr 1
do uchwały Senatu 147/2001
z 28 marca 2001

1. Podstawowymi zadaniami Wydziału są:

- kształcenie studentów w zakresie opieki zdrowotnej oraz przygotowywanie do wykonywania zawodów medycznych bezpośrednio związanych z działaniami medycznymi, wynikającymi z procesu leczenia i prowadzących oświatę zdrowotną,
 - prowadzenie badań naukowych z zakresu nauk medycznych ze szczególnym uwzględnieniem aspektu promocji zdrowia, profilaktyki i kultury zdrowotnej.
2. Siedzibą Wydziału jest miasto Katowice, ul. Medyków 12.
3. Wydział prowadzi od roku akademickiego 2001/2002 kształcenie na następujących kierunkach:
- pielęgniarstwo,
 - położnictwo,
 - fizjoterapia.

Życie w „przyszłości”... dokończenie ze str. 9

Magnificencjo, Wysoki Senacie, Szanowne Grono Profesorów Śląskiej Akademii Medycznej, z wielką wdzięcznością przyjąłem nadany mi tytuł doktora honoris causa, który dla mnie jest uhonorowaniem nie tylko współpracy ze wspomnianymi wcześniej Doktorami Honoris Causa, ale zarazem spełnieniem intencji, by samemu zostać doktorem h.c. Przyjmijcie to moje intymne wyznanie za najszczerzy, na jaki mnie stać, dowód wdzięczności za uzyskany tytuł, tym cenniejszy, że przy posiadanych międzynarodowych wyróżnieniach zaprzecza obiegowemu pogładowi, że nikt nie jest prorokiem we własnym kraju, a potwierdza także moje wysokie uznanie dla teraz również i mojej Uczelni – Śląskiej Akademii Medycznej.

Docelowo Wydział podejmie kształcenie na kierunku:

– psychoterapia.

4. Wydział realizuje zadania dydaktyczne:

- we własnych jednostkach organizacyjnych,
- w jednostkach organizacyjnych wydziałów lekarskich.

5. Studia na kierunku pielęgniarstwa prowadzone są w formie:

- studiów dziennych licencjackich,
- studiów dziennych magisterskich,
- studiów zaocznych magisterskich.

6. Studia na kierunku położnictwo prowadzone są w formie studiów dziennych licencjackich.

7. Studia na kierunku fizjoterapia prowadzone są w formie studiów dziennych magisterskich.

8. Studia na kierunku psychoterapia prowadzone będą w formie studiów dziennych licencjackich.

9. Studia dzienne licencjackie mogą być realizowane w ośrodkach kształcenia zorganizowanych na bazie pomaturalnych szkół medycznych woj. śląskiego.

10. Wydział może prowadzić studia uzupełniające magisterskie dla absolwentów studiów licencjackich.

11. Studia dzienne magisterskie mogą być realizowane we współpracy z innymi uczelniami wyższymi województwa śląskiego.

12. Wydziałem kieruje dziekan przy pomocy prodziekana.

13. Cechą wyróżniającą strój akademicki pracowników Wydziału są niebieskie wyłogi.

14. Organizacja Wydziału.

Dla zabezpieczenia zadań dydaktycznych i naukowych Wydziału jego strukturę organizacyjną tworzą:

- 1) Katedra Nauk Humanistycznych (L)
 - Zakład Pedagogiki (L)
 - Zakład Filozofii i Etyki (L)
 - Zakład Socjologii (L)

- 2) Katedra Oświaty Zdrowotnej (L)
 - Zakład Zdrowotnej Polityki Publicznej (L)
 - Zakład Promocji Stylu Życia (L)

- 3) Katedra Pielęgniarstwa (L)
 - Zakład Teorii Pielęgowania (L)

– Zakład Organizacji Pracy Pielęgniarskiej (L)

– Zakład Pielęgniarstwa Środowskowego (L)

– Kolegium Kształcenia Umiejętności Pielęgniarskich (L)

4) Katedra Pielęgniarstwa Klinicznego (L)

– Zakład Pielęgniarstwa Internistycznego (O)

– Zakład Pielęgniarstwa Kardiologicznego (O)

– Zakład Pielęgniarstwa Chirurgicznego (O)

– Zakład Pielęgniarstwa Kardiochirurgicznego (Z)

– Zakład Pielęgniarstwa Pediatrycznego (Z)

– Zakład Pielęgniarstwa Neurologicznego (O)

– Zakład Pielęgniarstwa Psychiatrycznego (O)

– Zakład Pielęgniarstwa Geriatrycznego (O)

– Zakład Pielęgniarstwa Onkologicznego i Opieki Terminalnej (K)

– Zakład Intensywnej Opieki Pielęgniarskiej (O)

5) Katedra Fizjoterapii (L)

– Zakład Teorii Fizjoterapii (L)

– Zakład Biomechaniki Klinicznej (L)

– Zakład Fizjoterapii Leczniczej (O)

6) Katedra Psychologii (L)

– Zakład Psychologii Klinicznej i Rozwojowej (L)

– Zakład Psychofizjologii (L)

– Zakład Neuropsychologii (L)

– Zakład Psychologii Społecznej (L)

7) Katedra Zdrowia Kobiety

– Zakład Higieny Ciąży, Połogu i Opieki nad Noworodkiem (L)

– Zakład Profilaktyki Chorób Kobiecych (L)

– Zakład Położnictwa (Z/B)

– Zakład Pielęgniarstwa Ginekologicznego (L)

– Zakład Pielęgniarstwa Neonatologicznego (L)

Objaśnienia skrótów: L – Ligota, O – Ochotnica, K – Katowice, Z – Zabrze, B – Bytom.

Wydział Zdrowia Publicznego

Załącznik nr 1
do uchwały Senatu 148/2001
z 28 marca 2001

1. Podstawowymi zadaniami Wydziału są:
 - kształcenie studentów w zakresie ochrony zdrowia oraz przygotowywanie do wykonywania zawodów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo zdrowotne w stanach zagrożenia życia, w środowisku społecznym i środowisku pracy oraz kształtujących warunki zapewniające zdrowie,
 - prowadzenie badań naukowych z zakresu nauk medycznych ze szczególnym uwzględnieniem czynników pozamedycznych, mających wpływ na zdrowie, ze szczególnym uwzględnieniem czynników środowiska społecznego życia i pracy.
2. Siedzibą Wydziału jest miasto Zabrze, pl. Dworcowy 3.
3. Wydział prowadzi od roku akademickiego 2001/2002 kształcenie na kierunku:
 - ratownictwo medyczne.

- Docelowo Wydział podejmuje kształcenie na kierunkach:
- higiena środowiska pracy,
 - zdrowie publiczne,
 - dietetyka,
 - technika medyczna.
4. Wydział realizuje zadania dydaktyczne:
 - we własnych jednostkach organizacyjnych,
 - w jednostkach organizacyjnych wydziałów lekarskich.
 5. Studia prowadzone są w formie studiów dziennych licencjackich.
 6. Wydział może prowadzić studia uzupełniające magisterskie dla absolwentów studiów licencjackich.
 7. Studia na Wydziale mogą być realizowane we współpracy z innymi uczelniami wyższymi województwa śląskiego.
 8. Wydziałem kieruje dziekan przy pomocy prodziekana.
 9. Cechą wyróżniającą strój akademicki pracowników Wydziału są ciemnozielone wyłogi.
 10. Organizacja Wydziału.
Dla zabezpieczenia zadań dydaktycznych i naukowych Wydziału jego strukturę organizacyjną tworzą:
 - 1) Katedra Zdrowia Publicznego (Z)
 - Zakład Organizacji i Ekonomiki Ochrony Zdrowia (Z)

- Zakład Zachowań Zdrowotnych (Z)
- 2) Katedra Ratownictwa (Z)
 - Zakład Ratownictwa Medycznego (Z)
 - Klinika Medycyny Ratunkowej (B)
 - Oddział Kliniczny Ostrego Zatrucia (S)
 - Oddział Kliniczny Leczenia Oparzeń (SI)
 - Zakład Medycyny Ratunkowej Dzieci (L)
 - Zakład Zintegrowanego Ratownictwa (Z)
- 3) Katedra Higieny Środowiska Pracy (Z)
 - Zakład Medycyny Pracy (L)
 - Zakład Ergonomiki (Z)
- 4) Katedra Ekologii i Toksykologii (Z)
 - Zakład Ekologii (S)
 - Zakład Toksykologii Środowiskowej (S)
- 5) Katedra Żywienia i Dietetyki (Z)
 - Zakład Fizjologii Żywienia (Z)
 - Zakład Technologii Żywności (S)
 - Zakład Dietetyki Terapeutycznej (Z)

Objaśnienia skrótów: Z – Zabrze, B – Bytom, L – Ligota, S – Sosnowiec, SI – Siemianowice.

Sprawozdanie z egzaminu specjalizacyjnego II st. – wiosna 2001

Nazwa specjalizacji	Liczba kandydatów	Zdało egzamin testowy/test zalicz.*	Nie zdało egzaminu testowego	Zrezygnowało z egzaminu testowego	Zdało egzamin ustny	Nie zdało egzaminu ustnego/rezygnacja
Choroby wewnętrzne	35	–	–	–	27	6/2
Chirurgia ogólna	10	–	–	–	10	–/–
Położnictwo i ginekologia	10	–	–	–	8	–/2
Pediatrya	13	–	–	–	9	2/2
Neurologia	16	15/–	1	–	14	1/–
Okulistyka	16	13/–	2	1	13	–/–
Anestezjologia i intens. terapia	11	–	–	–	11	–/–
Dermatologia	7	–	–	–	7	–/–
Otolaryngologia	4	–	–	–	4	–/–
OGÓŁEM	122	28/–	3	1	103	9/6

* – oznacza test zaliczony w minionej sesji

Z OBRAD SENATU

28 marca 2001

- Zaopiniowano pozytywnie powołanie na stanowiska kierowników:
prof. dr. hab. **Stefana Pojdy** w Katedrze i Oddziale Klinicznym Okulistyki Wydziału Lekarskiego w Zabrze (uchwała 141/2001);
dr. hab. n. med. **Witolda Lukasa** w Katedrze Medycyny Rodzinnej oraz Zakładzie Medycyny Rodzinnej Wydziału Lekarskiego w Zabrze (uchwała 142/2001);
dr. hab. n. med. **Beaty Kos-Kudły** w Klinice Endokrynologii Katedry Patofizjologii i Endokrynologii Wydziału Lekarskiego w Zabrze (uchwała 143/2001);
dr. hab. n. med. **Bogdana Marka** w Zakładzie Patofizjologii Katedry Patofizjologii i Endokrynologii Wydziału Lekarskiego w Zabrze (uchwała 144/2001).
- Zaopiniowano pozytywnie wnioski o przyznanie nagród naukowych i dydaktycznych Ministra Zdrowia dla następujących nauczycieli akademickich (uchwała 145/2001):

nagrody naukowe – zespołowe

- 1) dr n. przyr. **Piotr Czekaj**, dr n. chem. **Andrzej Plewka**, dr n. przyr. **Ryszard Wiaderkiewicz**, dr n. med. **Artur Caban**, dr n. med. **Artur Pałasz**, prof. dr hab. **Marcin Kamiński**,
- 2) prof. dr hab. **Danuta Bodzek**, dr n. chem. **Krystyna Tyrpień**, dr n. techn. **Beata Janoszka**, prof. dr hab. **Zygmunt Stęplewski**, dr n. med. **Piotr Bodzek**,
- 3) dr hab. **Janusz Gumprecht**, dr n. med. **Marcin Zychma**, prof. dr hab. **Władysław Grzeszczak**, prof. dr hab. **Ewa Żukowska-Szczechowska**,
- 4) prof. dr hab. **Andrzej Maślankiewicz**, dr inż. **Andrzej Zięba**, dr hab. **Krystian Pluta**, mgr **Małgorzata Szmielew**,
- 5) prof. zw. dr hab. **Tadeusz Wilczok**, dr hab. n. biol. **Krystyna Trzepietowska-Stępień**, dr n. biol. **Anna Dzierżęga-Lęcznar**, dr n. przyr. **Adam Wilczok**, dr n. farm. **Alicja Zajde**,
- 6) prof. dr hab. **Stanisław Woś**, dr n. med. **Ryszard Bachowski**, dr n. med.

Marek Jasiński, dr n. med. **Krzysztof Golba**,

nagroda naukowa – indywidualna

- 1) dr n. przyr. **Grażyna Bieniek**,

nagrody dydaktyczne

- 1) prof. dr hab. **Franciszek Kokot**, dr n. med. **Stefan Kokot**,
- 2) prof. dr hab. **Aleksander Sieroń**, dr n. med. **Grzegorz Cieślak**, dr n. med. **Tomasz Biniszkiwicz**, dr n. med. **Aleksandra Kawczyk-Krupka**, dr n. med. **Mariusz Adamek**.

- Na wniosek JM Rektora powołano Uczelnianą Komisję Rekrutacyjną w roku akademickim 2001/2002 w następującym składzie:

przewodniczący – prof. dr hab. **Antoni Dyduch**,

zastępca przewodniczącego – dr hab. **Artur Stojko** prof. nadzw. ŚAM,
sekretarz – dr n. med. **Alicja Grzanka**,

członkowie – dr hab. n. med. **Ewa Malecka-Tendera** prof. nadzw. ŚAM, dr hab. n. med. **Ludmiła Węglarz**,
przedstawiciel Samorządu Studenckiego – **Robert Siedliński** (uchwała 146/2001).

- Utworzono Wydział Opieki i Oświaty Zdrowotnej. Zadania i organizację wydziału określa załącznik do niniejszej uchwały. Do czasu ukonstytuowania się Rady Wydziału i dokonania wyboru dziekana sprawy organizacyjne wydziału prowadzi Pełnomocnik Rektora ds. Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej (uchwała 147/2001).

- Utworzono Wydział Zdrowia Publicznego. Zadania i organizację wydziału określa załącznik do niniejszej uchwały. Do czasu ukonstytuowania się Rady Wydziału i dokonania wyboru dziekana sprawy organizacyjne wydziału prowadzi Pełnomocnik Rektora ds. Wydziału Zdrowia Publicznego (uchwała 148/2001).

- Wprowadzono następujące zmiany i uzupełnienia do uchwały 113/2000 z 20 grudnia 2000 roku dotyczącej warunków przyjęć na I rok studiów

w ŚAM w roku akademickim 2001/2002 (uchwała 149/2001):

- 1) Zmienia się §1 w sposób następujący:

1. Przyjęcia na I rok studiów w Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach dokonują komisje:

– Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna Wydziału Lekarskiego w Katowicach, na kierunku:

lekarski – 6-letnie studia dzienne

– Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna Wydziału Lekarskiego w Zabrze, na kierunku:

lekarski – 6-letnie studia dzienne

lekarski – 6-letnie studia wieczorowe

stomatologia – 5-letnie studia dzienne

stomatologia – 5-letnie studia wieczorowe

– Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna Wydziału Farmaceutycznego, na kierunku:

farmacja – 5-letnie studia dzienne
magisterskie

farmacja – 5-letnie studia
wieczorowe magisterskie

analityka medyczna – 5-letnie
studia dzienne magisterskie

– Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej, na kierunku:

pielęgniarstwo – 4-letnie studia
zaoczne magisterskie

pielęgniarstwo – 3-letnie studia
dzienne zawodowe (licencjat)

położnictwo – 3-letnie studia
dzienne zawodowe (licencjat)

pielęgniarstwo opiekuńcze –
3-letnie studia dzienne zawodowe
(licencjat)

fizjoterapia – 5-letnie studia
dzienne magisterskie

– Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna Wydziału Zdrowia Publicznego, na kierunku:

ratownictwo medyczne – 3-letnie
studia dzienne zawodowe
(licencjat).

- 2) §7 otrzymuje brzmienie:

Rekrutacja na kierunek studiów **pielęgniarstwo** oraz **położnictwo** prowadzonych w formie licencjatu w sekcjach dziekańskich zorganizowanych na bazie

pomaturalnych szkół medycznych przeprowadzona będzie na warunkach tożsamyh z §6 ust. 1 uchwały 113/2000 z 20 grudnia 2000 r.

3) Zmienia się numerację następnych paragrafów.

4) Dodaje się w §13 pkt. 3 o brzmieniu: Limity przyjęć na kierunek **pielęgniarstwo** i kierunek **położnictwo** prowadzonych w formie sekcji dziekańskich, o których mowa w §7, określone zostaną po zatwierdzeniu przez Ministerstwo Zdrowia porozumień zawartych odpowiednio z Zarządem Wojewódzkim i zarządami miast będących organem założycielskim pomaturalnych szkół medycznych.

5) Następne punkty §13 zmieniają swoją numerację.

- Przekształcono Katedrę i Klinikę Chorób Wewnętrznych i Diabetologii Wydziału Lekarskiego w Zabrze w Katedrę Chorób Wewnętrznych, Diabetologii i Nefrologii z Kliniką Chorób Wewnętrznych, Diabetologii i Nefrologii. W ramach Katedry Chorób Wewnętrznych, Diabetologii i Nefrologii utworzono także Zakład Chorób Metabolicznych Kości (uchwała 150/2001).
- Przekształcono Katedrę i Oddział Kliniczny Chirurgii Ogólnej Wydziału Lekarskiego w Zabrze w Katedrę i Oddział Kliniczny Chirurgii Ogólnej i Gastroenterologicznej (uchwała 151/2001).
- Uchwalono plan wydawniczy Śląskiej Akademii Medycznej na 2001 rok przedłożony przez Senacką Komisję ds. Wydawnictw (uchwała 152/2001).

25 kwietnia 2001

- Nadano status profesora wizytującego w zakresie neurochirurgii prof. **Albino Bricolo** – prezydentowi Włoskiego Towarzystwa Neurochirurgów, dyrektorowi i kierownikowi Kliniki Neurochirurgii Uniwersytetu w Weronie w roku akademickim 2000/2001 (uchwała 153/2001).
- Wyrażono zgodę na skierowanie przez rektora do Ministra Zdrowia wniosków o mianowanie na stanowiska profesorów zwyczajnych Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach: prof. dr hab. **Krystyny Dobosiewicz** (uchwała 154/2001);

prof. dr. hab. **Władysława Pierzchały** (uchwała 155/2001);

prof. dr. hab. **Andrzeja Brodziaka** (uchwała 156/2001);

prof. dr. hab. **Kazimierza Kamińskiego** (uchwała 157/2001).

- Zaopiniowano pozytywnie wnioski dziekana Wydziału Farmaceutycznego: o mianowanie prof. dr hab. **Aleksandry Kochańskiej-Dziurawicz** na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Katedrze i Zakładzie Diagnostyki Izotopowej i Radiofarmaceutyków Wydziału Farmaceutycznego (uchwała 158/2001), o mianowanie na stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas nieokreślony dr hab. **Marii Wardas** prof. nadzw. ŚAM w Katedrze i Zakładzie Żywności i Żywności Wydziału Farmaceutycznego (uchwała 159/2001).
- Zaopiniowano pozytywnie powołanie na stanowiska kierowników: dr hab. n. farm. **Ewy Buszman** prof. nadzw. ŚAM w Katedrze i Zakładzie Chemii i Analizy Leków Wydziału Farmaceutycznego (uchwała 160/2001); dr. n. biol. **Tadeusza Wieczorka** w Studium Wychowania Fizycznego i Sportu Wydziału Lekarskiego w Zabrzu (uchwała 161/2001).
- Zaopiniowano pozytywnie powołanie prof. dr hab. **Ewy Żukowskiej-Szczekowskiej** na członka Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli Akademickich z uwagi na konieczność uzupełnienia składu Komisji (uchwała 162/2001).
- Zaopiniowano negatywnie przekształcenie Katedry i Oddziału Klinicznego Chirurgii Ogólnej i Naczyni Wydziału Lekarskiego w Zabrze w Katedrę i Oddział Kliniczny Chirurgii Ogólnej, Naczyni i Otyłości (uchwała 163/2001).
- Wyrażono zgodę na reprezentowanie Akademii przez Rektora na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Akademickiego Centrum Medycznego Śląskiej Akademii Medycznej SA i oddanie głosu za przyjęciem uchwał Walnego Zgromadzenia w sprawach dotyczących:
 - rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności spółki ACeMed SA za rok 2000,

- rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego spółki ACeMed SA za rok 2000,
- udzielenia absolutorium Zarządowi ACeMed SA,
- dalszego istnienia spółki ACeMed SA.

30 maja 2001

- Zaopiniowano pozytywnie wniosek dziekana Wydziału Lekarskiego w Katowicach o mianowanie dr. hab. n. med. **Jana Zejdy** na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Katedrze i Zakładzie Higieny i Epidemiologii Wydziału Lekarskiego w Katowicach (uchwała 165/2001).
- Zaopiniowano pozytywnie powołanie na stanowiska kierowników: dr. hab. n. med. **Krystyna Sosady** w Katedrze i Klinice Medycyny Ratunkowej Wydziału Lekarskiego w Zabrzu (uchwała 166/2001); dr. hab. n. med. **Przemysław Jąłowicki** w Oddziale Klinicznym Anestezjologii i Intensywnej Terapii Katedry Anestezjologii i Intensywnej Terapii Wydziału Lekarskiego w Katowicach (uchwała 167/2001); prof. dr hab. **Ewy Szaflarskiej-Stojko** w Zakładzie Patologii Wydziału Farmaceutycznego (uchwała 168/2001); dr hab. n. farm. **Anny Sulkowskiej** w Katedrze i Zakładzie Farmacji Fizycznej Wydziału Farmaceutycznego (uchwała 169/2001).
- Zaakceptowano wniosek przewodniczącego Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej dotyczący składu zespołu niezależnych ekspertów dla rozstrzygnięcia ewentualnych merytorycznych zastrzeżeń do pytań testowych z zakresu przedmiotów objętych egzaminem na wydziały lekarskie i Oddział Stomatologiczny.
Skład zespołu:
 - prof. dr hab. **Grzegorz Węgrzyn** – Katedra Biologii Molekularnej Uniwersytetu Gdańskiego – pytania z zakresu biologii;
 - prof. dr hab. **Jerzy Błażejowski** – Wydział Chemii Uniwersytetu Gdańskiego – pytania z zakresu chemii;
 - prof. dr hab. **Bartłomiej Kwiatkowski** – Katedra i Zakład Biofizyki Akademii Medycznej w Gdańsku – pytania z zakresu fizyki (uchwała 170/2001).

- Wprowadzono zmiany w Statucie Śląskiej Akademii Medycznej w związku z powołaniem nowych wydziałów:

- Wydział Opieki i Oświaty Zdrowotnej,
- Wydział Zdrowia Publicznego.

§1

1. Dotychczasowe ust. 2, 3 i 4 §15 otrzymują następujące brzmienie:

2. W skład Akademii wchodzi następujące wydziały:

- 1) Wydział Lekarski w Zabrze,
- 2) Wydział Lekarski w Katowicach,
- 3) Wydział Farmaceutyczny,
- 4) Wydział Opieki i Oświaty Zdrowotnej,
- 5) Wydział Zdrowia Publicznego.

3. W skład Wydziału Lekarskiego w Zabrze wchodzi Oddział Stomatologiczny, a w skład Wydziału Farmaceutycznego wchodzi Oddział Analitik Medycznej.

4. Absolwenci wydziałów i oddziałów Akademii otrzymują tytuły zawodowe:

- 1) wydziałów lekarskich – lekarza,
- 2) Wydziału Farmaceutycznego – magistra farmacji,
- 3) Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej:
 - magistra pielęgniarstwa,
 - magistra fizjoterapii,
 - licencjat z pielęgniarstwa,
 - licencjat z położnictwa,
- 4) Wydziału Zdrowia Publicznego – licencjat z ratownictwa medycznego,
- 5) Oddziału Stomatologicznego – lekarza stomatologa,
- 6) Oddziału Analitik Medycznej – magistra analitik medycznej.

2. W §34 dodaje się pkt. 3 w brzmieniu:

- 3) Rada Wydziału.

3. Ust. 7 §35 otrzymuje brzmienie:

7. Wydziałowe Kolegium Elektorów z zastrzeżeniem postanowień ust. 8 dokonuje wyboru dziekana i prodziekana.

4. W §35 dodaje się ust. 8 o brzmieniu:

8. Pierwszego dziekana oraz prodziekana nowo utworzonych wydziałów wybiera Rada Wydziału.

5. W §36 dodaje się ust. 3, 4, 5, 6 i 7 w brzmieniu:

3. Pierwszego dziekana nowo utworzonego wydziału wybiera Rada Wydziału na okres do zakończenia kadencji Senatu.

4. Pierwszego prodziekana nowo utworzonego wydziału wybiera Rada Wydziału spośród kandydatów przedstawionych przez dziekana na okres do zakończenia kadencji Senatu.

5. Kadencja funkcji, o których mowa w ust. 3 i 4 rozpoczyna się z dniem wyboru a kończy w dniu zakończenia kadencji Senatu.

6. Kadencja pierwszej Rady Wydziału trwa od momentu jej ukonstytuowania do dnia zakończenia kadencji Senatu.

7. Do czasu wyboru dziekana i ukonstytuowania się Rady Wydziału nowo powołanego wydziału, rektor powołuje pełnomocnika rektora ds. organizacji wydziału.

6. W §39 dodaje się ust. 3a i 4a o brzmieniu:

- 3a. Odpowiedzialność za prawidłowe i terminowe zorganizowanie pierwszych wyborów wydziałowych w nowo powołanych wydziałach ponosi rektor.

- 4a. Wybory, o których mowa w ust. 3a przeprowadza Wydziałowa Komisja Wyborcza powołana przez Radę Wydziału wg zasad określonych w §41.

7. W §43 ust. 1 i 2 otrzymuje brzmienie:

1. Senat liczy 46 osób.
2. W skład Senatu wchodzi:
 - 1) rektor jako przewodniczący,
 - 2) czterech prorektorów,
 - 3) pięciu dziekanów,
 - 4) 18 przedstawicieli nauczycieli akademickich zatrudnionych na stanowisku profesora zwyczajnego lub profesora nadzwyczajnego albo posiadających stopień doktora habilitowanego, w tym:
 - a) 7 z Wydziału Lekarskiego w Zabrze,
 - b) 8 z Wydziału Lekarskiego w Katowicach,
 - c) 3 z Wydziału Farmaceutycznego,
 - 5) 9 przedstawicieli pozostałych nauczycieli akademickich,
 - 6) 5 przedstawicieli Samorządu Studenckiego,

- 7) 2 przedstawicieli pracowników nie będących nauczycielami akademickimi,

- 8) dyrektor Biblioteki Głównej,

- 9) dyrektor Akademii.

8. W §43 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

- 2a. Senat w liczbie i w składzie określonym w ust. 1 i 2 działa do dnia 31 sierpnia 2002 roku.

9. W §51 dodaje się ust. 2a o brzmieniu:

- 2a. Postanowienia ust. 1 i 2 nie dotyczą wyboru dziekana nowo utworzonego wydziału.

10. W §52 dodaje się ust. 1a i 2a o brzmieniu:

- 1a. Prodziekana nowo utworzonego wydziału wybiera Rada Wydziału spośród kandydatów przedstawionych przez dziekana na posiedzeniu zwołanym w ciągu 14 dni od daty wyboru dziekana.

- 2a. Wysunięcie przez dziekana nowo utworzonego wydziału kandydatury na prodziekana do spraw studenckich wymaga zgody większości przedstawicieli studentów zasiadających w Radzie Wydziału.

11. W §54 ust. 1 pkt. 3 otrzymuje brzmienie:

- 3) po jednym przedstawicielu nauczycieli akademickich wydziału wybranym przez Radę Wydziału.

12. W §59b ust. 2 otrzymuje brzmienie:

2. Kierownika zakładu z zastrzeżeniem ust. 2a wyłania się w drodze konkursu ogłoszonego przez właściwego dziekana spośród osób posiadających tytuł profesora lub stopień doktora habilitowanego w dziedzinie, której nauczanie stanowi zadanie dydaktyczne zakładu.

13. W §59b dodaje się ust. 2a o brzmieniu:

- 2a. Kierownika nowo tworzonego zakładu wyłania się w drodze konkursu ogłoszonego przez właściwego dziekana spośród osób posiadających tytuł profesora, stopień doktora habilitowanego lub doktora w dziedzinie, której nauczanie stanowi zadanie dydaktyczne zakładu.

14. W §59b ust. 3 otrzymuje brzmienie:

3. Kierownika zakładu o którym mowa w ust. 2 i 2a powołuje na okres 5 lat rektor na wniosek dziekana zaopiniowany przez Radę Wydziału, z zastrzeżeniem zawartym w §110 ust. 4.

15. W §68 dodaje się ust. 2a i 2b o brzmieniu:

2a. Dziekan Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej kieruje wydziałem przy pomocy 1 prodziekana.

2b. Dziekan Wydziału Zdrowia Publicznego kieruje wydziałem przy pomocy 1 prodziekana.

16. W §76 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

1a. Pierwszą rekrutację na nowo utworzonych wydziałach przeprowadzają komisje rekrutacyjne powołane przez Radę Wydziału na wniosek dziekana lub jeżeli nie dokonano jeszcze wyboru dziekana, na wniosek pełnomocnika rektora ds. organizacji wydziału.

17. Dodaje się §147a w brzmieniu:

1. Studenci Oddziału Pielęgniarstwa Wydziału Lekarskiego w Katowicach stają się studentami Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej od roku akademickiego 2001/2002.

2. Nauczyciele akademicy zatrudnieni w jednostkach organizacyjnych Oddziału Pielęgniarstwa Wydziału Lekarskiego w Katowicach stają się z dniem 1 września 2001 roku pracownikami Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej.

§2

Pozostałe postanowienia Statutu Śląskiej Akademii Medycznej utrzymuje się w mocy (uchwała 171/2001).

• Wprowadzono następujące zmiany i uzupełnienia do uchwały 147/2001 z 28 marca 2001 dotyczące utworzenia Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej:

1. Dotychczasowy §3 otrzymuje brzmienie:

1. Do czasu ukonstytuowania się Rady Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej jej obowiązki i uprawnienie wykonywać będzie Senacka Komisja ds. Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej.

2. Do zadań Komisji, o której mowa w ust. 1 należy w szczególności:

– powołanie Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej ds. naboru na rok akademicki 2001/2002,

– ustalenie tymczasowych programów nauczania i planów studiów kierunków prowadzonych przez wydział,

– powołanie Komisji Konkursowej do rozstrzygnięcia konkursu na funkcje kierowników jednostek organizacyjnych wydziału,

– zaopiniowanie wniosku pełnomocnika rektora ds. organizacji wydziału o powierzenie funkcji kierowników jednostek organizacyjnych,

– powołanie Wydziałowej Komisji ds. rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej na potrzeby przeprowadzenia konkursu na stanowiska nauczycieli akademickich w jednostkach organizacyjnych wydziału.

2. Dodaje się §4 o brzmieniu:

1. Do czasu wyboru dziekana Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej rektor powoła pełnomocnika rektora ds. organizacji Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej i powierzy mu obowiązki i uprawnienia dziekana.

2. Pełnomocnik rektora ds. organizacji Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej przewodniczy Senackiej Komisji ds. Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej.

3. Dodaje się §5 o brzmieniu:

Obsługę pracy Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej prowadzi Biuro Dziekana zorganizowane w strukturze określonej zarządzeniem rektora.

4. Pozostałe postanowienia uchwały nr 147/2001 utrzymuje się w mocy (uchwała 172/2001).

• Wprowadzono następujące zmiany do uchwały 149/2001 z 28 marca 2001 dotyczącej warunków przyjęć na I rok studiów w ŚAM w roku akademickim 2001/2002:

1. Zmienia się pkt. 1 uchwały w ten sposób, że:

1) po słowach:
stomatologia – 5-letnie studia wieczorowe

dodaje się słowa:

ratownictwo medyczne – 3-letnie studia dzienne zawodowe (licencjat).

2) skreśla się słowa:

– Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna Wydziału Zdrowia Publicznego na kierunek:
ratownictwo medyczne – 3-letnie studia dzienne zawodowe (licencjat).

3) w miejsce skreślonych słów wprowadza się następujące słowa:

– Studenci kierunku „ratownictwo medyczne” stają się po immatrykulacji studentami Wydziału Zdrowia Publicznego.

2. Pozostałe postanowienia uchwały nr 149/2001 r. utrzymuje się w mocy (uchwała 173/2001).

• Powołano Komisję Senacką ds. Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej w składzie: dr n. med. **Irena Caus**, prof. dr hab. **Adam Cekański**, dr hab. n. med. **Wioletta Cisek**, prof. dr hab. **Krystyna Dobosiewicz**, dr n. hum. **Adelajda Dubowska**, prof. dr hab. **Jan Dulawa**, dr n. med. **Grażyna Franek**, prof. dr hab. **Zbigniew Gąsior**, prof. dr hab. **Zofia Kazibutowska-Zarańska**, dr n. med. **Maria Kosińska**, dr n. hum. **Halina Kulik**, dr hab. n. med. **Damian Kusz**, dr n. med. **Dariusz Luboń**, prof. dr hab. **Adam Misiewicz**, dr n. filozof. **Lesław Niebrój**, prof. dr hab. **Janusz Nowotny**, dr hab. n. med. **Anna Obuchowicz**, prof. dr hab. **Ryszard Poręba**, dr n. med. **Jadwiga Pyszkowska**, dr hab. n. med. **Janusz Skalski** prof. nadzw. ŚAM, dr hab. n. med. **Maciej Zaniewski**.

Zadania Komisji ds. Wydziału Opieki i Oświaty Zdrowotnej określa uchwała 172/2001 z dnia 30 maja 2001 roku (uchwała 174/2001).

NOWOŚCI WYDAWNICZE ŚAM

1. Niebrój L.: Podstawy filozofii pielęgniarstwa, Katowice: ŚAM 2001.
2. Przewodnik. Przygotowanie pacjenta i materiału biologicznego do badań laboratoryjnych. Red. B. Antes-Maciejczyk, Katowice: ŚAM 2001.
3. Szenowski H.: Własne materiały kompozytowe do ubytku tkanek twardej, Katowice: ŚAM 2001.
4. Wiadomości Lekarskie 2001, tom 54, nr 3–4.

WYDZIAŁ LEKARSKI W ZABRZU

1 lutego 2001

Doktoraty

Natalia URBANIEC: *Emisje otokustyczne wywołane trzaskiem u noworodków w niektórych zaburzeniach okresu okołoporodowego.* (praca wyróżniona)

Promotor:

prof. dr hab. Grzegorz Namysłowski

Recenzenci:

prof. dr hab. Danuta Gryczyńska (AM Łódź)

prof. dr hab. Jan Pilch

Jerzy WYDMAŃSKI: *Ocena wartości prognostycznej wskaźników czerwonych krwinek w radioterapii chorych na raka krtani.*

Promotor:

prof. dr hab. Bogusław Maciejewski

Recenzenci:

doc. dr hab. Bogdan Gliński (Centrum Onkologii Gliwice)

prof. dr hab. Grzegorz Namysłowski

8 marca 2001

Doktoraty

Tomasz MISZTAŁSKI: *Czy polimorfizm genu enzymu konwertazy angiotensynowej I/D łączy się z długowiecznością?*

Promotor:

prof. dr hab. Władysław Grzeszczak

Recenzenci:

prof. dr hab. Andrzej Steciwko (AM Wrocław)

dr hab. Krzysztof Strojek

Marek RAJCA: *Wrażliwość na antybiotyki bakterii izolowanych z pochwy i szyjki macicy kobiet.*

Promotor:

prof. dr hab. Kazimierz Kamiński

Recenzenci:

prof. dr hab. Przemysław Oszukowski (Inst. Centrum Zdrowia Matki Polki Łódź)

dr hab. Wojciech Król

Jacek SCHAB: *Ocena wybranych wskaźników czynności nerek u kobiet w przebiegu ciąży i porodu powikłanych EPH-gestozą.*

Promotor:

prof. dr hab. Ewa Żukowska-Szczęchowska

Recenzenci:

Z RAD WYDZIAŁÓW

prof. dr hab. Andrzej Książek (AM Lublin)

prof. dr hab. Adam Cekański

Wojciech WAWRZYNEK: *Życie i działalność naukowa prof. zw. n. med. dr n. wet. mgr inż. Jerzego Adama Szafarskiego.* (praca wyróżniona)

Promotor:

dr hab. Artur Stojko, prof. nadzw. ŚAM

Recenzenci:

prof. dr hab. Zdzisław Boroń (AM Bydgoszcz)

dr hab. Dionizy Moska, prof. nadzw. ŚAM

5 kwietnia 2001

Kolokwium habilitacyjne

Dr n. med. Anita OLEJEK: *Optymalizacja leczenia operacyjnego raka sromu.*

Recenzenci:

prof. dr hab. Marek Spaczyński (AM Poznań)

prof. dr hab. Marian Szamatowicz (AM Białystok)

prof. dr hab. Zdzisław Krawczyk (Centrum Onkologii Gliwice)

prof. dr hab. Włodzimierz J. Krzyżosiak (PAN Poznań)

Doktoraty

Renata SAJ: *Badania nad jakością życia u chorych na wybrane przewlekłe choroby ośrodkowego układu nerwowego.*

Promotor:

dr hab. Krystyna Pierzchała, prof. nadzw. ŚAM

Recenzenci:

dr hab. Wiesław Drozdowski (AM Białystok)

dr hab. Irena Krupka-Matuszczyk

Ewa ZEMBALA-NOŻYŃSKA: *Statystyczna analiza morfometryczna biodegradacji różnych włókien węglowych w zależności od struktury chemicznej powierzchni.*

Promotor:

prof. dr hab. Zbigniew Szczurek

Recenzenci:

prof. dr hab. Stanisław Błażewicz (AGH Kraków)

prof. dr hab. Tadeusz Cieślak

WYDZIAŁ LEKARSKI W KATOWICACH

22 lutego 2001

Doktoraty

Elżbieta KOPCZYŃSKA: *Ocena funkcjonowania w społeczeństwie osób po przebytych oparzeniach termicznych.*

Promotor:

dr hab. Eugeniusz Fojt, prof. nadzw. ŚAM

Recenzenci:

prof. dr hab. Zofia Kawczyńska-Butrym (WSP Olsztyn)

prof. dr hab. Lech Cierpka

Irena WOLNY: *Analiza morfometryczna i morfologiczna protez naczyniowych Dallon w układzie tętniczym dużych tętnic pozyskanych z materiału sekcijnego.*

Promotor:

prof. dr hab. Bogdan Białas

Recenzenci:

prof. dr hab. Krzysztof Ziaja

prof. dr hab. Stefan Szram (WAM Łódź)

22 marca 2001

Doktoraty

Anetta KOWALCZUK: *Stężenie leptyny, neuropeptydu Y oraz czynnika martwicy nowotworów alfa u chorych z nowotworami przed i po radio- lub chemioterapii.*

Promotor:

prof. dr hab. Andrzej Więcek

Recenzenci:

prof. dr hab. Barbara Zahorska-Markiewicz

prof. dr hab. Barbara Jarząb (Centrum Onkologii Gliwice)

Krzysztof KURCZYCH: *Wpływ diety: standardowej i bogatoresztkowej na przenikanie laktulozy i mannitolu przez błonę śluzową jelita cienkiego u chorych niedożywionych.*

Promotor:

prof. dr hab. Zygmunt Górka

Recenzenci:

prof. dr hab. Jan Kulig (CMUJ Kraków)

prof. dr hab. Krzysztof Ziaja

Janusz PROKSA: *Rozwój ortopedii w regionie działania Śląskiej Akademii Medycznej.*

Promotor:

prof. dr hab. Tadeusz Gaździk

Recenzenci:

dr hab. Marek Paździora (Uniwersytet Śląski)

prof. dr hab. Henryk Kocój (Uniw. Śl.)
prof. dr hab. Władysław Miodoński
(AM Bydgoszcz)

19 kwietnia 2001

doktoraty

Sławomir GRAFF: *Wybrane wskaźniki fibrynolizy u chorych z udarem niedokrwinnym mózgu.*

Promotor:

dr hab. Zofia Kazibutowska-Zarańska,
prof. nadzw. ŚAM

Recenzenci:

prof. dr hab. Janina Rafałowska (AM Warszawa)

prof. dr hab. Andrzej Wajgt

Joanna KOHUT: *Badanie rytmu serca metodą Holtera u wcześniaków w pierwszej dobie życia będących w zadowalającym stanie ogólnym.*

Promotor:

prof. dr hab. Władysław Rokicki

Recenzenci:

dr hab. Andrzej Rudziński (CMUJ Kraków)

prof. dr hab. Rozalia Osuch-Jaczevska

Jarosław WILK: *Wpływ wybranych parametrów oceny stanu klinicznego i postępowania leczniczego na wyniki intensywnej terapii dzieci z ciężkimi porażkowymi zaburzeniami przytomności.* (praca wyróżniona)

Promotor:

prof. dr hab. Anna Dyaczyńska-Herman

Recenzenci:

prof. dr hab. Henryk Majchrzak

prof. dr hab. Juliusz Jakubaszko (AM Wrocław)

Mariusz WÓJTOWICZ: *Stężenia androgenów w surowicy kobiet po 65 roku życia.*

Promotor:

prof. dr hab. Piotr Skalba

Recenzenci:

dr hab. Ewa Małecka-Tendera, prof. nadzw. ŚAM

prof. dr hab. Marek Kulikowski (AM Białystok)

WYDZIAŁ FARMACEUTYCZNY W SOSNOWCU

25 stycznia 2001

Doktorat

Tadeusz WIECZOREK: *Wpływ intensywnego wysiłku na parametry respiracyjne płuc oraz homeostazę gazową we krwi ludzi zdrowych.*

Promotor:

prof. dr hab. Bolesław Gwóźdź

Recenzenci:

prof. dr hab. Paweł Migula (Uniw. Śl.)

prof. dr hab. Ryszard Grucza (Inst. Sportu Warszawa)

NAGRODY JUBILEUSZOWE (kwiecień - czerwiec)

45-lecie

Krystyna BANASZ

Ernest HIRSCHMAYER

40-lecie

Karol BALLUCH

Ingeborga JANKOWSKA

35-lecie

Anna HAŁADUS

Bibiana MAKA

Mgr Regina PIĄTEK

Jan SZYMOCHA

30-lecie

Maria BEŚKA

Halina DĘBIŃSKA

Aleksandra KOT

Zofia LISIEWICZ

Urszula MORDAS

Andrzej WAWRZYŃIAK

25-lecie

Janina BANAŚ

Małgorzata HALLAS

Irena KARABAN

Barbara MAJERSKA

Anna OTROCKA

Prof. dr hab. n. med. Aleksander

SIEROŃ

Bogumiła WALCZAK

Edward WOLAK

20-lecie

Dr n. przyr. Adam BOGACZ

Agnieszka KOSYK

Ewa MAKSYMOWICZ

Dr n. med. Jerzy PIETRUSZEWSKI

Dr n. biol. Bożena RADWAŃSKA-WALA

Dr n. chem. Leszek SKRZYPEK

Halina WALASEK-HAREŻŁAK

Maciej WIDUCHOWSKI

SPRAWY KADROWE

STANOWISKA I TYTUŁY

Tytuł profesora

Dr hab. n. med. Barbara BŁOŃSKA-FAJFROWSKA (od 6 IV 2001)

Dr hab. n. med. Janusz BOHOSIEWICZ (od 6 IV 2001)

Dr hab. n. med. Janusz KONECKI (od 9 V 2001)

Dr hab. n. med. Marek MOTYKA (od 9 V 2001)

Stanowisko profesora zwyczajnego

Prof. dr hab. n. chem. Andrzej MAŚLANKIEWICZ (od 1 IV 2001)

Stanowisko profesora nadzwyczajnego na stałe

Prof. dr hab. n. med. Barbara BŁOŃSKA-FAJFROWSKA (od 1 V 2001)

Prof. dr hab. n. med. Janusz BOHOSIEWICZ (od 1 V 2001)

Prof. dr hab. n. med. Aleksandra KOCHAŃSKA-DZIUROWICZ (od 1 V 2001)

Prof. dr hab. n. med. Janusz KONECKI (od 1 VI 2001)

Prof. dr hab. n. med. Marek MOTYKA (od 1 VI 2001)

Stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas nieokreślony

Dr hab. n. med. Maria WARDAS prof. nadzw. ŚAM (od 1 VI 2001)

Zmiany na stanowiskach kierowniczych

Dr hab. n. farm. Ewa BUSZMAN prof. nadzw. ŚAM (od 1 VII 2001 do 30 VI 2006) – kierownik Katedry i Zakładu Chemii i Analizy Leków

Dr hab. n. med. Przemysław JAŁOWIECKI (od 1 VI 2001 do 31 V 2006) – kierownik Oddziału Klinicznego Anestezji i Intensywnej Terapii

Dr hab. n. med. Beata KOS-KUDŁA (od 1 IV 2001 do 31 III 2006) – kierownik Kliniki Endokrynologii

Dr hab. n. med. Witold LUKAS (od 1 IV 2001 do 31 III 2006) – kierownik Katedry Medycyny Rodzinnej i Zakładu Medycyny Rodzinnej

dokończenie na str. 18

ŚLĄSKA KARDIOCHIRURGIA NADAL W CZOŁÓWCE

Jak wynika z opublikowanego w marcu 2001 r. raportu Klubu Kardiologów Polskich, śląska kardiologia nadal należy do najbardziej aktywnych w kraju. Na 16 918 operacji serca w krążeniu pozaustrojowym w ro-

ku 2000, aż 4101, tj. 24%, operacji z terenu całego kraju, wykonanych zostało w czterech ośrodkach na Śląsku – w Zabrze i Katowicach (rycina). Strukturę wykonywanych w poszczególnych ośrodkach w Polsce głównych typów

operacji kardiologicznych – ich rodzaj i zakres przedstawiono w tabeli na str. 19 (opracowanie wg Śliwińskiego i Szufladowicza „Kardiologia Polska 2000”, Raport Klubu Kardiologów Polskich, Warszawa, luty 2001 r.).

Rycina. Operacje serca w krążeniu pozaustrojowym wykonane w Polsce w 2000 r.

Ośrodek		Liczba operacji	% całości
Śląsk	4	4101	24,2
Warszawa	7	3212	19
Kraków	2	2622	15,5
Poznań	3	1720	10,2
Gdańsk	1	1490	8,8
Łódź	2	1155	6,8
Szczecin	1	859	5
Wrocław	2	780	4,6
Lublin	1	389	2,3
Białystok	1	339	2
Bydgoszcz	1	251	1,5
Ogółem		16 918 chorych	

Ośrodki kardiologiczne w województwie śląskim:

Katedra i Oddział Kliniczny Kardiologii i Transplantologii (Zabrze) – prof. dr hab. Marian Zembala – 1512 operacji

II Katedra i Klinika Kardiologii (Katowice Ochocze) – prof. dr hab. Stanisław Woś – 1302 operacji

I Katedra i Klinika Kardiologii (Katowice Ochocze) – prof. dr hab. Andrzej Bochenek – 1169 operacji

Katedra i Klinika Kardiologii Dziecięcej (Katowice Ligota) – doc. dr hab. Marek Wites – 111 operacji

SPRAWY KADROWE cd.

Dr hab. n. med. Bogdan MAREK (od 1 IV 2001 do 31 III 2006) – kierownik Zakładu Patofizjologii

Prof. dr hab. n. med. Stefan POJDA (od 1 VII 2001 do 30 VI 2006) – kierownik Katedry i Oddziału Klinicznego Okulistyki

Dr hab. n. med. Krystyn SOSADA (od 1 VI 2001 do 31 V 2006) – kierownik Katedry i Kliniki Medycyny Ratunkowej

Dr hab. n. farm. Anna SUŁKOWSKA (od 1 VI 2001 do 31 V 2006) – kierownik Katedry i Zakładu Farmacji Fizycznej

Prof. dr hab. Ewa SZAFARSKA-STOJKO (od 1 X 2001 do 30 IX 2006) – kierownik Katedry i Zakładu Patologii

Dr n. biol. Tadeusz WIECZOREK (od 1 V 2001 do 30 IV 2006) – kierownik Studium Wychowania Fizycznego i Sportu

SYMPOZJUM CHOROÓB METABOLICZNYCH TKANKI KOSTNEJ

W dniach 11–12 października 2001 w hotelu „Tulipan” w Ustroniu odbędzie się symposium „Choroby metaboliczne tkanki kostnej – nowoczesne metody diagnostyczne oraz sposoby leczenia”. Organizatorami imprezy są: Sekcja Chorób Metabolicznych Tkanki Kostnej Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego, Oddział Śląski Polskiego Towarzystwa Reumatologicznego, Katedra i Oddział Kliniczny Ortopedii ŚAM w Sosnowcu, Oddział Reumatologii Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 5 w Sosnowcu oraz firmy MSD i NOVARTIS. Koszt uczestnictwa wynosi 100 zł (przy

wpłacie do 14 września 2001) lub 150 zł (przy wpłacie od 15 września) obejmuje koszt noclegu i wyżywienia. Organizatorzy zapraszają do czynnego uczestnictwa w symposium oraz proszą o faksowanie streszczeń prac zgłaszanych do prezentacji. Autorzy prac zakwalifikowanych przez Komitet Naukowy do wygłoszenia na symposium zostaną zaawidomieni oddzielnym komunikatem.

Bliższych informacji na temat symposium można zasięgnąć w Katedrze i Oddziale Klinicznym Ortopedii ŚAM, pl. Medyków 1, 41-200 Sosnowiec, tel. 032 3682531, tel./fax 032 3682029, tel. kom. 0501468395.

STRUKTURA GŁÓWNYCH TYPÓW OPERACJI KARDIOCHIRURGICZNYCH W POSZCZEGÓLNYCH OŚRODKACH W POLSCE

Kierownicy ośrodków	Operacje w krążeniu pozaustrojowym	Wady zastawkowe	Choroba wienkowa	Operacje skojarzone	Wady wrodzone	Tętniaki aorty piersiowej	Transplantacje	Nowotwory serca i osierdza	Zatorowość płucna
Prof. A. Dziatkowiak (Kraków)	2237	469	1502	101	83	102	44	10	1
Prof. M. Zembala (Zabrze)	1512	246	1013	75	227	28	55	9	7
Prof. M. Narkiewicz (Gdańsk)	1490	194	1150	73	45	23	—	6	—
Prof. S. Woś (Katowice)	1302	139	1091	78	12	5	—	6	—
Prof. A. Bochenek (Katowice)	1169	97	1018	32	7	15	—	1	—
Prof. M. Śliwiński (Warszawa)	1135	335	571	61	90	65	—	8	8
Doc. R. Kalawski (Poznań)	1000	74	834	74	8	7	—	2	—
Prof. Z. Religa (IK Warszawa)	982	170	628	51	3	16	3	—	—
Prof. J. Zastłonka (Łódź)	893	218	598	38	16	20	—	5	1
Prof. S. Wiechowski (Szczecin)	859	98	689	40	8	18	—	3	—
Dr R. Krupacz (Wrocław)	686	141	503	23	9	6	—	4	—
Prof. W. Dyszkiewicz (Poznań)	466	93	338	9	8	12	—	4	2
Prof. B. Maruszewski (Warszawa)	415	—	—	—	588	—	—	1	—
Dr J. Stążka (Lublin)	389	70	303	11	3	—	—	1	—
Prof. E. Malec (Kraków)	385	—	—	—	470	—	—	—	—
Dr B. Czech (Białystok)	339	68	236	20	7	7	—	1	—
Prof. Z. Religa (MSWiA Warszawa)	290	52	178	13	3	11	30	1	—
Doc. J. Moll (Łódź)	262	—	—	—	407	1	—	4	—
Doc. J. Wojtalik (Poznań)	254	—	—	—	381	—	—	1	—
Prof. M. Śliwiński (Bydgoszcz)	251	43	194	10	3	1	—	—	—
Dr D. Borkowski (Warszawa)	220	49	154	11	2	2	—	2	—
Doc. M. Wites (Katowice)	111	—	—	—	209	1	—	—	—
Prof. A. Wagner (Warszawa)	111	—	—	—	159	—	—	—	—
Prof. K. Wronecki (Wrocław)	94	—	—	—	129	—	—	—	—
Prof. M. Karolczak (Warszawa)	59	—	—	—	97	—	—	—	—
Ogółem: 2000 r.	16 918	2556	11 000	720	2974	339	132	65	21
1999 r.	15 255	2443	9450	618	3022	331	120	73	19
1998 r.	13 218	2338	7697	426	3052	232	130	—	—

Material przygotowany przez prof. dr. hab. Mariana Zembalę

X DNI NEUROPSYCHOFARMAKOLOGICZNE

Tegoroczna konferencja neuropsychofarmakologiczna została zorganizowana, podobnie jak poprzednie, w hotelu „Jawor” w Ustroniu Jaszowcu przez Katedrę i Zakład Farmakologii Śląskiej Akademii Medycznej w Zabrze Rokitnicy przy współudziale Śląskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Farmakologicznego oraz Instytutu Farmakologii PAN w Krakowie.

Komitetowi Organizacyjnemu w składzie: dr **Łukasz Labus**, dr **Tomasz Klimkiewicz**, **Urszula Mikołajun** oraz **Małgorzata Gajdzik** przewodniczył dr **Przemysław Nowak**.

Komitety Naukowy Konferencji stanowili: prof. dr hab. **Ryszard Brus**, prof. dr hab. **Władysław Lason**, prof. dr hab. **Jerzy Maj**, prof. dr hab. **Edmund Przegaliński**, prof. dr hab. **Ryszard Szkilnik** oraz prof. dr hab. **Henryk Trzeciak**.

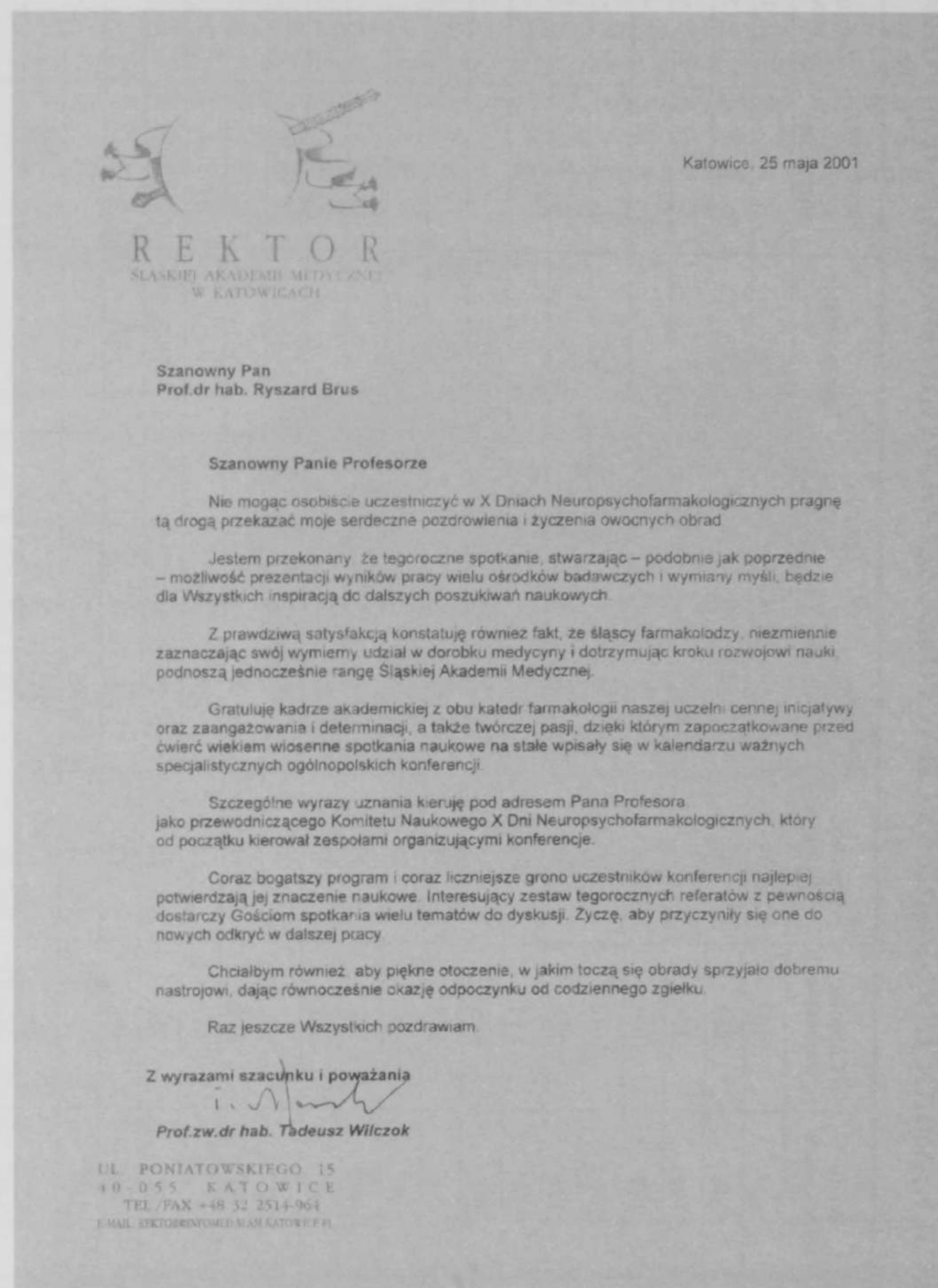
Na trwające 3 dni (28–30 maja) obrady złożyło się 40 doniesień naukowych oraz 3 następujące wykłady programowe: *Insidious dopamine: provocateur or protective agent in Parkinson's disease?* (prof. dr **Richard M. Kostrzewa** z East Tennessee State University, USA), *Anti-depressants with dual action – progress in the treatment of depression?* (prof. dr **Stanisław Pużyński** z Instytutu Neuropsychofarmakologii w Warszawie) oraz *Colostrinin and colostrinin-derived nonapeptide (Colostrin-Val nonapeptide, CVNP) facilitate learning and memory in rats* (dr hab. **Piotr Popik** z Instytutu Farmakologii PAN w Krakowie).

Streszczenia przedstawionych prac opublikowano w „Polish Journal of Pharmacology”, 2001, 53 (2), 157–196.

W poszczególnych sesjach obradom przewodniczyli: prof. **Jerzy Maj**, prof. **Edmund Przegaliński**, prof. **Ryszard Brus**, prof. **Henryk Trzeciak**, prof. **Konstanty Wiśniewski**, prof. **Andrzej Pile**, prof. **Adam Płaźnik**, dr hab. **Władysław Daniel**, prof. **Ryszard Szkilnik** i dr hab. **Gabriel Nowak**.

Ogółem w konferencji uczestniczyły 83 osoby, w tym dwóch gości zagranicznych: Warto podkreślić, że Komitet Naukowy planuje coroczne zaproszenia obcokrajowców z wykładami programowymi przedstawiającymi najnowsze tendencje w neuropsychofarmakologii.

Przy okazji X Konferencji Neuropsychofarmakologicznej warto też przypo-

mnąć, iż imprezy te mają swój początek w końcu lat siedemdziesiątych ubiegłego stulecia, od 1979 r. bowiem zespół Katedry Farmakologii w Zabrze Rokitnicy organizował corocznie wiosenne robotyczne konferencje naukowe w centralnych programach badań podstawowych. Każdorazowo konferencje gromadziły przeciętnie 70–90 uczestników, którzy przedstawiali 30–60 doniesień. Spotkania przerodziły się w organizowane od 1990 r. Dni Neuropsychofarmakologiczne, wrastając na trwałe w program cyklicznych imprez naukowych gromadzących polskich farmakologów i klinicystów (psychiatrów, neurologów) zajmujących się ośrodkowym układem nerwowym.

Obradom towarzyszyły prezentacje produktów firm farmaceutycznych, które sponsorowały konferencję: Merck Sharp and Dohme Idea Inc. S.A. (dr **Krzysztof Widerkiewicz**), Medagro International Sp. z o.o. (dr **Dariusz Rokicki**), Norton Poland (mgr **Barbara Wiczorek**), Novartis-Poland Sp. z o.o. (dr **Maria Bortel-Badura**), Polygen S.A. (mgr **Krystyna Niedzielska**), Novo Nordisc (dr **Arkadiusz Rykowski**), Lubelska Składnica Medyczna (**Tomasz Dyląg**).

Prof. dr hab. Ryszard Brus
Przewodniczący Komitetu Naukowego
Konferencji

Dr n. med. Przemysław Nowak
Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego
Konferencji

Wiosenne robocze konferencje w ramach centralnych programów badawczo-rozwojowych i innych zorganizowanych przez zespół Katedry Farmakologii w Zabrze Rokitnicy

Konferencja (data)	Lokalizacja	Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego
XI (24–25 IV 1979)	Jaszowiec	R. Brus
XIV (24–25 V 1982)	Jaszowiec	R. Brus
XVI (21–24 V 1984)	Jaszowiec	R. Brus
5–8 XI 1984	Jaszowiec	R. Brus
Symposium on „Pharmacological regulation of the mechanisms in the central nervous system”. Joint meeting with the pharmacological society of German Democratic Republic		
XVIII (13–15 V 1986)	Jaszowiec	R. Brus
XX (27–29 V 1988)	Jaszowiec	R. Brus
XXI (3–4 V 1989)	Jaszowiec	R. Brus
XXII (19–21 IV 1990)	Jaszowiec	R. Brus

Dni Neuropsychofarmakologiczne w latach 1991–2001

Konferencja (rok)	Lokalizacja	Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego	Liczba wykładów	Liczba doniesień	Liczba autorów prezentowanych doniesień
I (1991)	Jaszowiec	R. Szkilnik	5	29	63
II (1993)	Jaszowiec	R. Szkilnik	–	41	145
III (1994)	Jaszowiec	R. Szkilnik	6	41	151
IV (1995)	Jaszowiec	R. Szkilnik	5	33	85
V (1996)	Jaszowiec	R. Szkilnik	3	51	71
VI (1997)	Zawodzie	R. Szkilnik	4	56	191
VII (1998)	Zawodzie	R. Szkilnik	3	35	117
Włączona w obchody 50-lecia ŚAM, po raz ostatni książeczka ze streszczeniami, po raz pierwszy po konferencji abstrakty wydrukowano w języku angielskim w <i>Pol. J. Pharmacol.</i>					
VIII (1999)	Zawodzie	P. Nowak	4	26	84
Abstrakty publikowane tylko w języku angielskim w <i>Pol. J. Pharmacol.</i>					
IX (2000)	Jaszowiec	P. Nowak	4	48	74
Pierwszy wykładowca plenarny z zagranicy: W. Danysz – wykład w języku polskim.					
X (2001)	Jaszowiec	P. Nowak	3	40	127
Drugi wykładowca plenarny z zagranicy: R. M. Kostrzewa – wykład w języku angielskim.					
Podsumowanie:			37	400	1108

STUDENCKIE SYMPOZJUM CHIRURGICZNE

W dniach od 20 do 22 kwietnia 2001 w Ustroniu w Hotelu „Magnolia” odbyło się III Międzynarodowe Studenckie Sympozjum Chirurgii i Innych Specjalności Zabiegowych, pod wysokim protektoratem JM Rektora ŚAM, prof. dr. hab. **Tadeusza Wilczoka**. Opiekunem Sympozjum był dr hab. **Krystyn Sosada**, a Komitet Organizacyjny stanowili: przewodniczący – **Tomasz Stołtny** oraz: **Marcin Pierchała**, **Łukasz Zarudzki**, **Maciej Nowiński**, **Piotr Stołtny** – członkowie Koła Chirurgicznego Studenckiego Towarzystwa

Naukowego przy Katedrze i Oddziale Klinicznym Chirurgii Ogólnej i Gastroenterologicznej Śląskiej Akademii Medycznej w Bytomiu, kierowanej przez dr. hab. **Jerzego Arendta**.

Sympozjum otworzył prorektor ds. nauki ŚAM, prof. dr. hab. **Aleksander Sieroń**, obecni byli również dziekan Wydziału Lekarskiego w Zabrze, prof. dr. hab. **Lech Poloński**, dziekan Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej we Lwowie, dr. hab. **Ihor Trutiak** oraz opiekunowie studenckich kół naukowych. Program konferencji wy-

pełniło 45 prac naukowych przygotowanych przez studentów z akademii medycznych z Polski i zagranicy.

Nagrody wręczył laureatom JM Rektor prof. dr. hab. **Tadeusz Wilczok**. Pierwsze miejsce uzyskała praca pt. *Zespole nieprzeciętego nerwu twarzowego psa metodą własną*, autorstwa **Marcina Pierchały** i **Tomasza Stołtnego** z Koła Chirurgicznego Studenckiego Towarzystwa Naukowego przy Katedrze i Oddziale Klinicznym Chirurgii Ogólnej i Gastroenterologicznej ŚAM w Byto-

dokończenie na str. 23

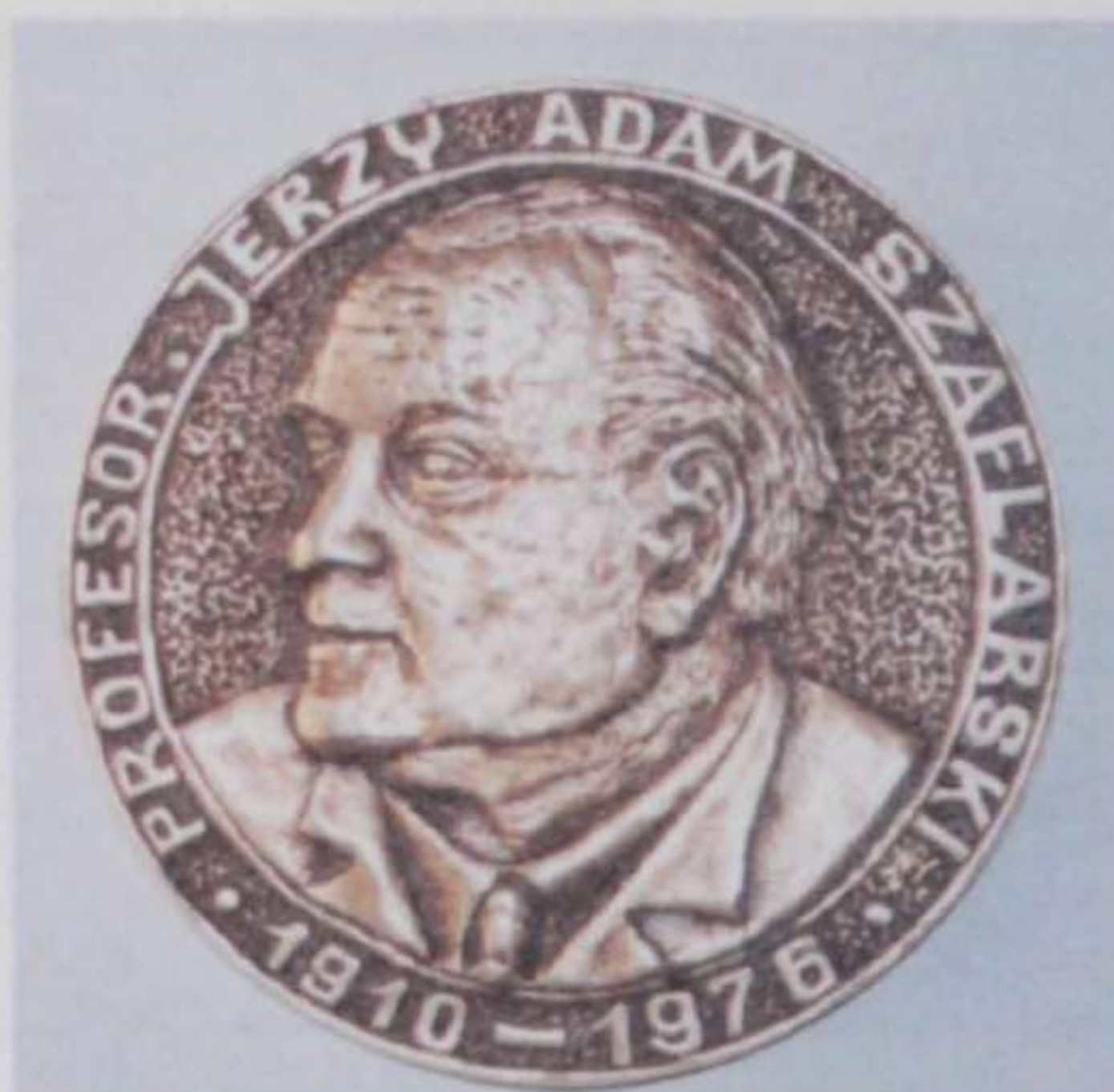
UCZELNIANA KONFERENCJA STN PO RAZ CZTERDZIESTY

W dniach 15–17 maja br. w Zabrzu Rokitnicy odbyła się XL Jubileuszowa Uczelniana Konferencja Studenckiego Towarzystwa Naukowego pod honorowym patronatem JM Rektora prof. zw. dr. hab. **Tadeusza Wilczoka**, zorganizowana przez Zarząd Studenckiego Towarzystwa Naukowego ŚAM. Opiekunem naukowym konferencji był kurator STN prof. dr hab. **Antoni Dyduch**. W konferencji wzięło udział około 500 uczestników, zaprezentowano ponad 200 studenckich prac naukowych.

Wykład inauguracyjny pt. *Spojrzenie byłego kuratora STN ŚAM na studencki ruch naukowy z okazji XL Jubileuszowej Uczelnianej Konferencji* wygłosił prof. dr hab. **Ryszard Brus**.

W ośmiu konkursowych kategoriach I miejsca uzyskali:

- sesja patomorfologiczna: **Anna Gajewska** z Koła STN przy Katedrze i Zakładzie Patomorfologii Wydziału Lekarskiego w Zabrzu, za pracę: *Analiza kliniczno-morfologiczna usuniętych znamion barwnikowych w materiale*;
- sesja teorii medycyny: **Anna Fila** z Koła STN przy Katedrze Biologii Molekularnej, Biochemii i Biofarmacji w Sosnowcu, za pracę: *Profil ekspresji mRNA dla naczyniowo-śródbłonkowego czynnika wzrostu (VEGF) i jego receptorów w tkance pooparzeniowej u świni*;
- sesja interdyscyplinarna: **Agnieszka Nowak, Joanna Kopczyńska, Gabriela Pabian, Renata Cedro, Wojciech Ficek** z Koła STN przy Katedrze i Klinice Gastroenterologii w Katowicach, za pracę: *Częstość występowania objawów pozajelitowych oraz ocena ryzyka rozwoju raka we wrzodziejącym zapaleniu jelita grubego*;
- sesja stomatologiczna: **Rafał Krusch, Beata Irzyk, Magdalena Brzoza, Bernadetta Skrok-Wolska** z Koła STN przy Katedrze i Zakładzie Protektyki w Bytomiu, za pracę: *Analiza stosunku przestrzennego zębów przednich do struktur anatomicznych podniebienia twardego, przeprowadzona wśród studentów 1–5 roku Oddziału Stomatologii ŚAM w Katowicach*;
- sesja chirurgiczna: **Marcin Pierchala, Tomasz Stołtny** z Koła STN przy Ka-

Od lewej: JM Rektor prof. Tadeusz Wilczok, prof. Antoni Dyduch, prof. Ewa Szaflarska-Stojko, prof. Ryszard Brus, Marcin Pierchala

tedrze i Oddziale Klinicznym Chirurgii Ogólnej i Gastroenterologii w Bytomiu, za pracę: *Zespoleńnię przeciętego nerwu twarzowego psa metodą własną*;

- sesja humanistyczna: **Daria Mikula** z Koła STN przy Katedrze i Zakładzie Historii Medycyny w Katowicach, za pracę: *Henryk Mosing Stanisławowicz – lekarz, epidemiolog, kapłan, społecznik*;
- sesja kardiologiczna: **Patrycja Jonczko** z Koła STN przy Katedrze i Oddziale Klinicznym Kardiochirurgii i Transplantologii w Zabrzu, za pracę: *Zastosowanie tętnicy promieniowej w zabiegu pomostowania naczyń wieńcowych*;
- sesja ginekologiczna: **Bogumiła Kielbasa** z Koła STN przy Klinice Endokrynologii Ginekologicznej w Katowicach, za pracę: *Ocena*

wpływu wybranych czynników okresu perinatalnego, noworodkowego i niemowlęcego na ciężkość przebiegu klinicznego astmy oskrzelowej u dzieci.

Podczas konferencji, po raz pierwszy w historii STN, wręczono medale imienia Profesora Jerzego Szaflarskiego. Inicjatorem medalu był dr hab. **Wojciech Król** z Katedry i Zakładu Mikrobiologii w Zabrzu Rokitnicy, a pomysłodawcą projektu graficznego – prof. dr hab. **Ryszard Brus**, który po nagłej śmierci prof. Szaflarskiego wiele lat sprawował funkcję kuratora STN. Medal został wykonany w Odlewni GZUT w Gliwicach. Będzie on przyznawany wraz z nagrodą imienia Profesora corocznie najlepszemu opiekunowi Koła Naukowego STN podczas uczelnianej konferencji.

Medalem z numerem pierwszym uhonorowano dr. n. med. **Adama Ziółkow-**

skiego – opiekuna Koła Naukowego STN z Katedry i Zakładu Patomorfologii w Zabrze. Ze specjalnych okazji będą również wręczane medale pamiątkowe, w tym roku otrzymali je: JM Rektor prof. zw. dr hab. **Tadeusz Wilczok**, prof. dr hab. **Ewa Szaflarska-Stojko** – córka prof. Jerzego Szaflarskiego, prof. dr hab. **Danuta Bodzek** – prorektor ds. studenckich od września 1999 do października 2000, prof. dr hab. **Ryszard Brus** – kurator STN w l. 1976–1986 oraz prof. dr hab. **Antoni Dyduch** – prorektor ds. studenckich i obecny kurator STN.

Organizatorzy konferencji pragną złożyć serdeczne podziękowania Władzom Uczelni oraz Opiekunom kół i prac naukowych za zaangażowanie i pomoc w przygotowaniu tegorocznej Konferencji.

Edyta Bundyra
Marcin Pierchała

STUDENCKIE SYMPOZJUM CHIRURGICZNE

dokończenie ze str. 21

miu, miejsce drugie praca: *Experience of compression therapy application in children with postcombustional cicatricial deformations*, autorstwa **Marty Korytko** i **Nazara Lukavetsky'ego** z Danylo Galytsky Lviv State Medical University, a miejsce trzecie: *Wady wrodzone wymagające interwencji chirurgicznej u noworodków z terenu Dolnego Śląska – aspekty kliniczne i epidemiologiczne*, autorstwa **Jolanty Ładogórskiej** z Koła Naukowego przy Klinice Chirurgii Dziecięcej Akademii Medycznej im. Piastów Śląskich we Wrocławiu.

Konferencji towarzyszyły cieszące się ogromnym zainteresowaniem „Warsztaty laparoskopowe”. Oprócz prezentacji prac i naukowych dyskusji organizatorzy zaproponowali także dobrą zabawę – ognisko zbójnickie z kapelą góralską oraz pożegnalny bankiet. Mamy nadzieję na przyszłoroczne spotkanie w tym samym, a może poszerzonym gronie.

Tomasz Stołtny

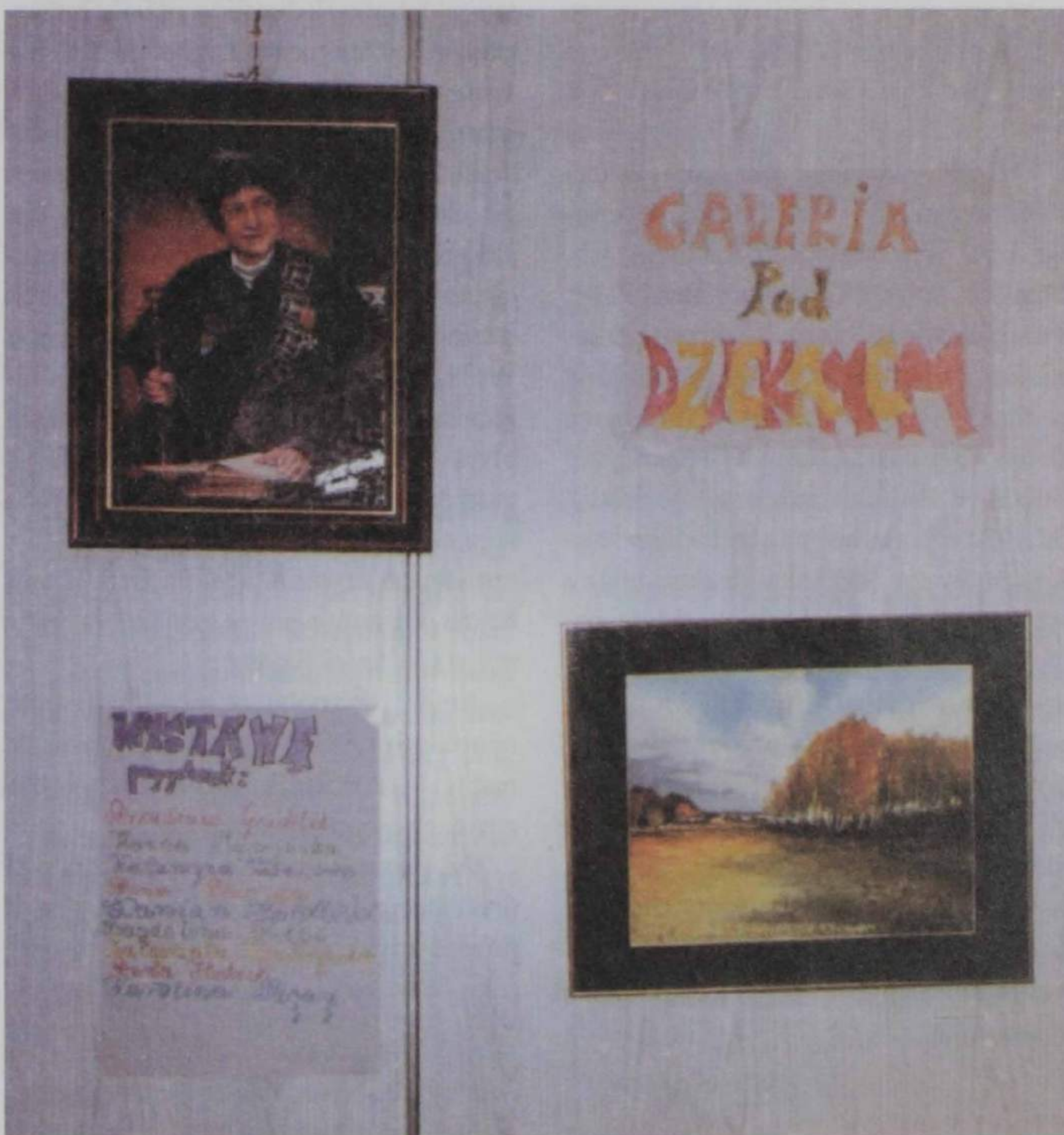
„POTRAFIMY NIE TYLKO WKUWAĆ”

W „Galerii pod Dziekanem” w sali Rady Wydziału Farmaceutycznego w Sosnowcu, odbywała się w dniach od 26 kwietnia do 25 maja wystawa twórczości studenckiej zatytułowana „Potrafimy nie tylko wkuwać”.

Organizatorami przedsięwzięcia byli studenci Wydziału Farmaceutycznego: **Arkadiusz Gruchlik**, **Hanna Mączyńska**, **Katarzyna Woźniczko**. Wydatnej pomocy w urządzeniu wystawy udzieli-

szkiców), **Magdaleny Kiss** (III rok farmacji, 8 zdjęć), **Tomasza Krause** (III rok farmacji, 10 zdjęć), **Tomasza Greli** (III rok farmacji, 6 zdjęć), **Aleksandry Smolnik** (I rok analityki medycznej, 4 rysunki) oraz **Urszuli Krawczyńskiej** (1 pastel, 2 akwarele, 1 obraz olejny).

Impreza spotkała się z bardzo dużym zainteresowaniem środowiska nie tylko Wydziału Farmaceutycznego. Podziwiano talent młodych artystów,

li: dziekan Wydziału Farmaceutycznego ŚAM prof. dr hab. **Barbara Błońska** oraz kierownik dziekanatu mgr **Elżbieta Kaczmarek**.

Na wystawie można było obejrzeć 70 prac, na które składało się 41 zdjęć, 17 akwareli, 5 szkiców, 4 rysunki, 2 obrazy olejne oraz jeden pastel. Prezentowane prace były autorstwa: **Arkadiusza Gruchlika** (IV rok farmacji, 15 akwarel, 1 obraz olejny), **Damiana Karpińskiego** (I rok analityki medycznej, 17 zdjęć), **Karoliny Nagaj** (III rok farmacji, 5

różnorodność przedstawionych tematów i swobodę w posługiwaniu się różnymi środkami wyrazu. Wystawa uświadomiła wykładowcom i kolegom przyszłych farmaceutów, że niektórzy z nich obok zainteresowań naukowych potrafią w sposób wrażliwy i twórczy patrzeć na otaczający ich świat, znajdując indywidualne formy ekspresji. Była to pierwsza i, jak zapewniają organizatorzy, na pewno nie ostatnia wystawa twórczości studenckiej. Z niecierpliwością czekamy na kolejne...

Paweł Bojko

PRO MEMORIA

Bolesław MAZUR (1938–2001)

Pediatra, dr n. med., długoletni nauczyciel akademicki. Ur. 2 VIII 1938 r. w Laszkach Górnych k. Lwowa w rodzinie robotniczej Antoniego i Marii z domu Cybruch. W 1946 r. wraz z rodzicami osiadł w Bytomiu. W 1956 r. po złożeniu egzaminu dojrzałości podjął studia na Wydziale Lekarskim ŚAM. Dnia 23 lipca 1963 r. uzyskał tytuł lekarza i po odbyciu stażu podyplomowego w Szpitalu Miejskim nr 2 w Bytomiu rozpoczął pracę w Szpitalu Dziecięcym w Bytomiu oraz – dodatkowo – w Instytucie Medycyny Pracy w Zabrze. Następnie od listopada 1967 r. pracował w Szpitalu Miejskim nr 3 dla Dzieci w Katowicach i w Przychodni Obwodowej nr 2 w Katowicach Szopienicach. W 1968 r. uzyskał I stopień, a w 1971 r. II stopień specjalizacji z zakresu pediatrii. Dnia 1 XI 1969 r. został zatrudniony na stanowisku asystenta w II Klinice Chorób Dzieci w Katowicach (następnie II Klinice Pediatrii Instytutu Pediatrii). Od 1972 r. pracował na stanowisku starszego asystenta; dodatkowo zatrudniony był też w Poradni Alergologicznej Wojewódzkiego Ośrodka Matki i Dziecka w Katowicach. Od 1 X 1975 r. pracował jako adiunkt w utworzonym w Chorzowie II Zakładzie Propedeutyki Pediatrii Instytutu Pediatrii ŚAM. Na podstawie dysertacji *Wydolność fizyczna 8–12-letnich dzieci szkolnych z miasta Katowic po obciążeniu pracą na ergometrze rowerowym*, której promotorem był prof. M. Krauze, 24 VI 1976 r. Rada

Wydziału Lekarskiego ŚAM w Katowicach nadała B. Mazurowi stopień dra n. med. Od 1978 r. dodatkowo zatrudniony był w Poradni Alergologicznej Wojewódzkiego Zespołu Ochrony Zdrowia Matki, Dziecka i Młodzieży w Katowicach. W 1982 r. został zastępcą ordynatora IV Katedry i Kliniki Pediatrii. W 1998 r. uzyskał specjalizację II stopnia w zakresie alergologii. Z dniem 1 X t.r., w związku z likwidacją IV Katedry i Kliniki Pediatrii, przeniesiony został do Katedry i Kliniki Pediatrii Wydziału Lekarskiego w Katowicach Ligocie.

W trakcie pracy zawodowej odbył 18 kursów na szkoleniach krajowych z zakresu pediatrii, pulmonologii, alergologii i fizjologii wysiłku. Zajmował się alergozami układu oddechowego u dzieci, wydolnością fizyczną i wpływem środowiska na organizm dziecięcy. Wprowadził wiele nowych metod diagnostyki i leczenia, np. pomiar ciśnienia płynu mózgowo-rdzeniowego (1973), modyfikację dla celów pediatrycznych harwardzkiej próby stopnia (1975), opracował kryteria wydolności fizycznej na podstawie próby stopnia oraz normy wydolności fizycznej (1974).

Autor i współautor ponad 50 prac opublikowanych w krajowych czasopismach lekarskich i wygłoszonych na zjazdach i sympozjach w kraju.

Od początku zorganizował i prowadził zajęcia dydaktyczne i seminaryjne z propedeutyki pediatrii dla studentów III roku Wydziału Lekarskiego w Katowicach. W l. 1976–1981 był opiekunem na

obozach społeczno-naukowych w Raciborzu. Brał udział w pracach komisji rekrutacyjnej, był współautorem testów do egzaminu dyplomowego z pediatrii, uczestniczył też w prowadzeniu egzaminu dyplomowego z tego przedmiotu. Pod jego kierunkiem 28 lekarzy uzyskało I stopień, a 6 – II stopień specjalizacji z pediatrii. W roku akademickim 1994/1995 podjął nauczanie pediatrii systemem mistrz–uczeń.

Był członkiem Pol. Tow. Lekarskiego, Pol. Tow. Pulmonologicznego, komisji rewizyjnej Oddziału Śląskiego Pol. Tow. Pediatrycznego, współzałożycielem Pol. Tow. Alergologicznego, czł. zarządu, a od 1998 r. wiceprzewodniczącym Oddziału Śląskiego tego tow.

Brał udział w organizacji XVI Ogólnopolskiego Zjazdu Pediatrów w Katowicach. Był przedstawicielem niesamodzielnego pracownika nauki do Rady Wydziału w l. 1999–2000, 2001–2002.

Za pracę dydaktyczną i naukową wielokrotnie nagradzany nagrodami rektorskimi. Odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi (1988), otrzymał złotą odznakę „Zasłużonemu w rozwoju województwa katowickiego” (1992).

Zmarł 14 IV 2001 r. w Katowicach.

Dr Bolesław Mazur dał się poznać jako dociekliwy naukowiec, doskonały organizator i znakomity dydaktyk, cieszący się autorytetem studentów. Przede wszystkim jednak był wzorowym lekarzem oraz szlachetnym człowiekiem troszczącym się o swoich małych pacjentów.

Joanna Miozga

Janusz ROMANIUK (1948–2001)

Dnia 1 stycznia 2001 r. zmarł wieloletni pracownik Katedry i Oddziału Klinicznego Chirurgii Ogólnej w Bytomiu – dr n. med. Janusz Romaniuk.

Urodził się 25 IX 1948 r. w Raciborzu. W 1955 r. rozpoczął naukę w Szkole Podstawowej nr 6 w rodzinnej miejscowości. W 1957 r. wraz z rodzicami przeniósł się do Bytomia, gdzie kontynuował naukę w Szkole Podstawowej nr 19, a następnie w Liceum Ogólnokształcącym im. S. Żeromskiego. Po zdaniu egzaminu dojrzałości podjął studia na Wydziale Lekarskim ŚAM

w Katowicach. Dyplom i tytuł lekarza uzyskał 28 IX 1972 r. Po odbyciu rocznego stażu podyplomowego rozpoczął pracę w Szpitalu Górniczym w Bytomiu na stanowisku mł. asystenta Oddz. Chirurgii Ogólnej. W 1975 r. uzyskał specjalizację I st., a w 1980 r. – II st. z chirurgii ogólnej.

Od 1980 r. pracował na etacie st. asystenta w IV Katedrze i Klinice Chirurgii Ogólnej w Bytomiu ŚAM (obecnie Katedra i Oddział Kliniczny Chirurgii Ogólnej, Naczyniowej i Urazów Klatki Piersiowej). Przygotował dysertację doktorską na temat: *Ocena porów-*

nawcza testu Hollandera i testu rzekomego karmienia, której promotorem był prof. Stanisław Ziarek. Dnia 18 III 1986 r. odbyła się obrona tej pracy, na podstawie której 20 V t.r. Rada Wydziału Lekarskiego w Katowicach ŚAM nadała Januszowi Romaniukowi stopień dra n. medycznych.

Był członkiem Tow. Chirurgów Polskich. Pozostanie w pamięci jako sumienny i rzetelny lekarz, zdolny operator, autor i współautor kilkunastu artykułów zamieszczonych w fachowej prasie medycznej.

Joanna Miozga

KRONIKA

marzec-czerwiec 2001

- * 28 marca prof. dr hab. **Franciszek Kokot** został uhonorowany członkostwem Łoży Liderów – grupy osób zasłużonych dla Śląska w 2000 roku. Łożę Liderów 2000 tworzą również ks. **Marek Gancarczyk** – redaktor naczelny „Małego Gościa Niedzielnego”, profesor **Michał Kliś** – prorektor ASP w Katowicach, **Wiesław Ochman** – śpiewak operowy i reżyser, **Michał Ogórek** – felietonista, komentator i satyryk, płk **Roman Polko** – dowódca jednostki GROM oraz **Marek Szoltysek** – autor silesianów, propagator kultury śląskiej.
- * 29 marca miało miejsce otwarcie najnowocześniejszych w Polsce kardiochirurgicznych sal operacyjnych I i II klinik kardiochirurgicznych Górnośląskiego Centrum Medycznego ŚAM w Katowicach Ochojcu, kierowanych przez prof. dr hab. **Andrzeja Bochenka** i prof. dr hab. **Stanisława Wosia**.
- * 31 marca na terenie Centralnego Szpitala Klinicznego ŚAM w Katowicach Ligocie Katedra i Klinika Neurologii Wieku Podeszłego, kierowana przez dr. hab. **Grzegorza Opalę** prof. nadzw. ŚAM, w porozumieniu ze Śląskim Stowarzyszeniem Osób Dotkniętych Chorobą Parkinsona zorganizowała tzw. białą sobotę. Przebadało 134 osoby z województw śląskiego, opolskiego, świętokrzyskiego i małopolskiego, podejrzewające u siebie chorobę Parkinsona.
- * 2 kwietnia rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** uczestniczył w obradach odbywającej się w Poznaniu Konferencji Rektorów Uczelni Medycznych. Podczas konferencji podjęto m.in. uchwały o: ustanowieniu uczelni medycznych organem założycielskim szpitali klinicznych, zasadach współpracy z Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego, zasadach organizacji szkoleń podyplomowych, zatwierdzeniu sprawozdania z działalności KRUM za rok 2000 i zatwierdzeniu preliminarza wydatków za rok 2001.

- * 2 kwietnia w Katowicach, w ramach akcji realizowanej pod patronatem WHO i Stowarzyszenia Prophylaktikos z Bydgoszczy „Achilles w rodzinie” odbyło się spotkanie, podczas którego dr hab. **Ligia Brzezińska-Wcisło**, kierownik Katedry i Kliniki Dermatologii ŚAM w Katowicach przybliżyła zainteresowanym sposoby walki z grzybicą.
- * 6 kwietnia prorektor ds. studenckich ŚAM, prof. dr hab. **Antoni Dyduch** wziął udział w odbywającej się w Szczyrku Konferencji Rektorów Uczelni Śląskich.
- * 6 kwietnia w Pałacu Prezydenckim miało miejsce spotkanie uczestników wcześniejszej poznańskiej Konferencji Rektorów Uczelni Medycznych, w tym również rektora ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusza Wilczoka**, z prezydentem RP **Aleksandrem Kwaśniewskim**. Podczas spotkania poruszono m.in. problem umiejscowienia szpitali klinicznych w strukturach akademii medycznych.
- * 12 kwietnia odwiedził naszą uczelnię minister zdrowia **Grzegorz Opala**. Rozmowa z rektorem ŚAM, prof. dr hab. **Tadeuszem Wilczokiem** oraz dyrektorem **Adamem Sałaniewskim** dotyczyła m.in. funkcjonowania zreformowanej służby zdrowia oraz bieżących problemów Akademii (m.in. poruszono kwestię finansowania budowy Akademickiego Centrum Medycznego).
- * 13 kwietnia prorektor ds. nauki ŚAM, prof. dr hab. **Aleksander Sieroń** i prezydent Bytomia, **Krzysztof Wójcik** podpisali porozumienie o uruchomieniu w Bytomiu studiów licencjackich na kierunku pielęgniarstwo i położnictwo. Studenci będą się uczyli w systemach dziennym i wieczorowym, zajęcia będą się odbywały w budynku Zespołu Szkół Medycznych.
- * W dniach 20–22 kwietnia zorganizowano w Ustroniu III Międzynarodowe Studenckie Sympozjum Chirurgii i Innych Specjalności Zabiegowych. Tematyka sympozjum obejmowała wszystkie aspekty związane z chirurgią, ginekologią, urologią, ortopedią i laryngologią. Zorganizowane dodatkowo „Warsztaty Laparoskopowe” służyły sprawdzeniu i uzupełnieniu

umiejętności praktycznych uczestników sympozjum (szersza informacja wewnątrz numeru).

- * 23 kwietnia prof. dr hab. **Andrzej Bochenek**, kierownik I Katedry i Kliniki Kardiochirurgii ŚAM w Katowicach Ochojcu, został członkiem kapituły Rady Promocji Śląska. Celem Rady jest kreowanie nowego wizerunku regionu śląskiego oraz promowanie młodych talentów i inicjatywy społecznej. Składająca się z siedmiu osób Rada każdego roku przyznawać będzie nagrody: „Śląskie dobro” – dla firm i przedsiębiorstw wytwarzających produkty, które są wizytówką naszego regionu, „Śląski talent” – dla osób wybitnie uzdolnionych oraz „Śląski sukces” – dla samorządowców i organizacji społecznych wyróżniających się oryginalnymi pomysłami.
- * W dniach 24–25 kwietnia Wydział Lekarski i Oddział Stomatologiczny ŚAM w Zabrze, w ramach tzw. dni otwartych, zaprezentowały zainteresowanym wszystkie swoje katedry, zakłady teoretyczne, kliniki i oddziały kliniczne.
- * W dniach 26–27 kwietnia odbyło się, zorganizowane przez Katedrę i Klinikę Psychiatrii i Psychoterapii (kierownik dr hab. **Irena Krupka-Matuszczyk**) oraz Katedrę i Klinikę Neurologii (kierownik dr hab. **Zofia Kazibutowska-Zarańska**, prof. nadzw. ŚAM) w Katowicach Ochojcu, trzecie spotkanie neurologów i psychiatrów województwa śląskiego, poświęcone m.in. postępom w neurologii i psychiatrii oraz nowoczesnej diagnostyce.
- * 26 kwietnia w Galerii „Pod Dziekanem” (sala Rady Wydziału Farmaceutycznego ŚAM w Sosnowcu) otwarto wystawę twórczości studenckiej zatytułowaną „Potrafimy nie tylko wkuwać” (szersza informacja wewnątrz numeru).
- * W dniach 27–28 kwietnia odbyło się VI Forum Kardiologii Interwencyjnej, zorganizowane przez Polskie Towarzystwo Kardiologiczne i Górnośląskie Centrum Medyczne Śląskiej Akademii Medycznej. Obrady odbywały się w gmachu Biblioteki Śląskiej, wzięło w nich udział około 100 lekarzy. Na temat nowatorskich

KRONIKA

marzec-czerwiec 2001 c.d.

- możliwości kardiologicznych wykłady wygłosili m.in. prof. prof.: **Stefan Kiesz** z Holandii, **Marlin Slepian** z Tuzcon, **Jack Martin** z Filadelfii oraz – z naszej uczelni – **Andrzej Bochenek**, **Stanisław Woś** i **Lech Poloński**.
- * 30 kwietnia rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** wypowiadał się w Telewizji Regionalnej Katowice na temat matury 2001 i nowych zasad rekrutacji, mających obowiązywać w ŚAM w roku akademickim 2001/2002.
 - * 7 maja prorektor ds. nauki ŚAM, prof. dr hab. **Aleksander Sieroń** został powołany w poczet Międzyuczelnianej Rady Naukowej ds. Rezonansu Magnetycznego.
 - * 10 maja rektor ŚAM prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** uczestniczył w uroczystym otwarciu V Międzynarodowego Sympozjum Naukowo-Szkoleniowego „Badania diagnostyczne w neonatologii i problemy traumatologii dziecięcej”, zorganizowanego przez Polsko-Szwajcarską Komisję PMU – Program „Matka i dziecko”. Podczas sympozjum osobom szczególnie zasłużonym w realizacji tego programu wręczono pamiątkowe statuetki. Jedną z nich otrzymał pośmiertnie dr **Wojciech Grzywna**, były pracownik I Katedry Pediatrii ŚAM w Zabrze.
 - * 11 maja w Kolegium Kształcenia Umiejętności Pielęgniarskich w Katowicach odbyła się uroczystość czepkowania studentów I roku licencjackich studiów pielęgniarskich.
 - * 14 maja absolwent Wydziału Farmaceutycznego ŚAM, mgr **Wojciech Garczorz**, podczas odbywającego się w Akademii Medycznej w Bydgoszczy, ogólnopolskiego przeglądu prac naukowych studentów medycyny i lekarzy-stażystów został uhonorowany I nagrodą w sesji referatowej za pracę *Analiza polimorfizmu regionu promotorowego genu kodującego ne-
prylizynę*. Nagrodzono również **Marcina Syzdółę**, studenta III roku Wydziału Lekarskiego ŚAM za pracę wykonaną w formie plakatu (współ-
nie z **W. Garczorzem**), zatytułowaną *Polimorfizm genu fibronektyny u pacjentów z rakiem płaskonabłonkowym płuca*.
 - * W dniach 15–17 maja w Zabrze Rokitnicy odbyła się XL Jubileuszowa Uczelniana Konferencja Studenckiego Towarzystwa Naukowego. Konferencji patronował rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok**, jej opiekunem naukowym był prorektor ds. studenckich ŚAM, prof. dr hab. **Antoni Dyduch** (szersza informacja wewnątrz numeru).
 - * 16 maja prorektor ds. studenckich ŚAM, prof. dr hab. **Antoni Dyduch** wziął udział w odbywającej się na rynku w Katowicach uroczystości otwarcia Juwenaliów Śląskich 2001. W tym roku honorowy patronat nad juwenaliami objęli prezydent miasta Katowic i rektorzy wyższych uczelni śląskich.
 - * 16 maja oddano do użytku wyremontowany odcinek Katedry i Kliniki Chirurgii Ogólnej i Naczyni ŚAM w Katowicach Ochojcu, kierowanej przez prorektora ds. klinicznych ŚAM, prof. dr hab. **Krzysztofa Ziaję**. W otwarciu odcinka uczestniczył m.in. rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok**.
 - * 21 maja w „Domu Lekarza” w Katowicach odbyła się uroczystość nadania tytułów doktorów honoris causa Śląskiej Akademii Medycznej prof. prof. **Robertowi Ryderowi** i **Rudolfowi Klimkowi** (szersza informacja wewnątrz numeru).
 - * 21 maja podczas X Zjazdu Pacjentów po Przeszczepie Szpiku wyróżniono Katedrę i Klinikę Hematologii i Transplantacji Szpiku, kierowaną przez prof. dr hab. **Jerzego Holowieckiego**, przyznaniem Certyfikatu Doskonałości. Certyfikat został nadany przez największy światowy rejestr dawców szpiku, amerykański National Marrow Donor Program. Stowarzyszenie to wspiera chorych i ich rodziny w walce z białaczką, propaguje ideę oddawania szpiku potrzebującym oraz pomaga w zdobywaniu pieniędzy na kolejne przeszczepy.
 - * 23 maja rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** uczestniczył w posiedzeniu zorganizowanej w Warszawie Konferencji Rektorów Uczelni Medycznych. Podczas konferencji podjęto uchwały dotyczące: wysokości dotacji budżetowej na działalność dydaktyczną i pomoc materialną dla studentów na rok 2001; powołania Komisji Akredytacyjnej Szkolnictwa Medycznego w odniesieniu do projektu rozporządzenia ministra zdrowia; kształcenia podyplomowego i ustawicznego w odniesieniu do projektu nowelizacji ustawy o zawodzie lekarza oraz powołania Rady Egzaminów Medycznych na rok akademicki 2001/2002.
 - * 28 maja otwarto w Centralnym Szpitalu Klinicznym Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach Ligocie nowoczesne Centrum Diagnostyki Obrazowej. W uroczystości wziął udział rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok**. W Centrum diagnozowani będą przede wszystkim pacjenci Centralnego Szpitala Klinicznego i poradni przyklinicznych szpitala.
 - * W dniach 28–30 maja odbyło się w Ustroniu Jaszowcu sympozjum naukowe X Dni Neuropsychofarmakologiczne. Jednym z organizatorów sympozjum była Katedra i Zakład Farmakologii ŚAM w Zabrze, kierowana przez prof. dr hab. **Ryszarda Brusa** (szersza informacja wewnątrz numeru).
 - * 29 maja Fundacja Rozwoju Kardiologii w Zabrze zorganizowała warsztaty „Sztuczne narządy – 2001”. Dyskutowano o powikłaniach i zagrożeniach zdrowia u pacjentów, u których stosuje się protezy wątroby, oka, nerek i serca. Wykłady wygłosili m.in.: prof. dr hab. **Zbigniew Religa** oraz dr dr **Stanisława Gierek-Ciaciura** i **Marek Dróżdż**.
 - * 31 maja rektor prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** spotkał się w budynku rektoratu ŚAM z wojewodą śląskim prof. dr hab. **Wilibaldem Winklerem**. Rozmowa dotyczyła m.in. bieżących spraw uczelni, w tym problemów związanych z finansowaniem budowy Akademickiego Centrum Medycznego.
 - * 3 czerwca w Górnośląskim Centrum Zdrowia Dziecka i Matki w Katowicach Ligocie zorganizowano, dzięki wsparciu przyjaciół szpitala i sponsorów, coroczny festyn dla dzieci.

* 5 czerwca w Centrum Kongresów i Rekreacji „Orle Gniazdo” w Szczyrku rozpoczęła się VII Ogólnopolska Konferencja Chromatograficzna i XXV Jubileuszowe Sympozjum Naukowe na temat „Chromatograficzne metody badania związków organicznych”. Patronat honorowy nad obradami sprawowali rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** oraz rektor Uniwersytetu Śląskiego, prof. dr hab. **Tadeusz Sławek**.

* 6 czerwca władze Śląskiej Akademii Medycznej podpisały porozumienie o finansowaniu budowy Akademickiego Centrum Medycznego Zabrze–Gliwice. Akademia uzyska wsparcie finansowe z budżetu państwa w wysokości 295 mln złotych. Za cztery lata mają przenieść się do Centrum prawie wszystkie zabrzańskie i bytomskie kliniki. Około 300 łóżek zajmą pacjenci kardiologii, resztę – centrum leczenia urazów wielonarządowych.

* W dniach 6–7 czerwca rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** uczestniczył w obradach odbywającej się w Warszawie Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP). Konferencja była połączona z obchodami 175-lecia tradycji Poli-

techniki Warszawskiej. Podczas obrad dyskutowano na temat aktualnej sytuacji w szkolnictwie wyższym (sytuacja finansowa uczelni, wdrażanie porozumienia MEN-KRASP w sprawie matury 2002) oraz podsumowano dotychczasową działalność KRASP w II kadencji. Odbyło się również posiedzenie Komitetu Założycielskiego Instytutu Badawczego – Fundacji Rektorów Polskich, w skład którego weszło 77 rektorów kadencji 1996–1999 oraz 1999–2002, w tym również rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok**.

* 19 czerwca JM Rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok** wręczył pierwszym absolwentom studiów w języku angielskim dyplomy lekarzy. Uroczystość odbyła się w Sali im. prof. Szflarskiego w Katowicach Ligocie.

* 19 czerwca z udziałem prof. **Roberta Di Donato** – szefa kardiologów dziecięcych z Ospedale Bambino Gesù w Rzymie, kardiolog z Śląskiego Centrum Chorób Serca w Zabrze przeprowadzili u sześciomiesięcznej dziewczynki operację rzadkiej złożonej wady serca, spowodowanej nieprawidłową budową anatomiczną zastawki. Prof. **Di Donato** przybył na zaproszenie kardiologów

i kardiologów zabrzańskiej placówki.

* 23 czerwca odbyły się w Śląskim Centrum Chorób Serca w Zabrze II Warsztaty Kardiologii Interwencyjnej, poświęcone leczeniu ostrych zespołów wieńcowych. Patronat nad Warsztatami sprawowali: wojewoda śląski, prof. dr hab. **Wilibald Winkler**; JM Rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok**; dyrektor Instytutu Kardiologii w Warszawie, prof. dr hab. **Zbigniew Religa** oraz dyrektor Śląskiej Regionalnej Kasy Chorych, **Andrzej Sośnierz**.

* Praca autorstwa prof. dr hab. **Aleksandra Sieronii**, **Witolda Zieleźnika**, **Wojciecha Cebuli** i **Mariusza Adamka** pt. *Czy badanie autofluorescencji śluzówki jelita grubego zwiększa czułość kolonoskopii w wykrywaniu nowotworów?*, została uznana za najlepszą wśród zamieszczonych w „Proktologii” nr 1(2), 2001. Nagroda, którą jest dofinansowanie wyjazdu zagranicznego na wybrany kongres medyczny, zostanie wręczona podczas 4 Międzynarodowego Sympozjum Proktologicznego (Gdynia, 20–23 czerwca t.r.).

Paweł Bojko

PRZECZYTALIŚMY...

* Redaktorzy **Dariusz Kortko** i **Judyta Watola** w artykule *Droga do serca* („Gazeta Wyborcza” nr 63, 15 marca 2001), poświęconym historii i dniowi dzisiejszemu transplantacji, przedstawili m.in. osiągnięcia Górnośląskiego Centrum Chorób Serca w przeprowadzanych przeszczepach serca. Od 1985 r. w zabrzańskim ośrodku przeprowadzono ponad 460 przeszczepów serca.

* „To był fascynujący, niepowtarzalny spektakl: seans imponujących możliwości technicznych z dziedziny kardiologii – najnowocześniejszej aparatury na poziomie światowym” – to i wiele temu podobnych stwierdzeń możemy odnaleźć w artykułach poświęconych uruchomieniu w klinikach kardiologii ŚAM w Katowicach Ochojcu nowoczesnych, odpo-

wiadającym wyzwaniom i potrzebom XXI wieku, sal operacyjnych (*Śląsk z sercem w tle*, „Śląsk” nr 5, maj 2001; *Najlepsza wizytówka Śląska*, „Dziennik Zachodni” nr 76, 30 marca 2001).

* Nowe zasady rekrutacji mające obowiązywać m.in. w ŚAM w roku akademickim 2002/2003, były przedmiotem artykułów zamieszczonych na łamach „Polityki” (*Mala matura*, nr 12, 24 marca 2001) i „Głosu Wielkopolskiego” (*Rekrutacja po nowemu*, nr 92, 19 kwietnia 2001).

* Niewydolność serca jest obecnie jednym z najczęściej występujących schorzeń, zachorowalność na które zwiększa się lawinowo. Naukowcy amerykańscy ostrzegają wręcz przed nową epidemią kardiologiczną. Na całym świecie cierpi na to schorzenie co najmniej 15 mln ludzi. Szansą dla

wielu chorych są nowej generacji stymulatory serca. O konieczności zwiększenia liczby wszczepianych rozruszników mówił w artykule *Życie na rozruszniku* prof. dr hab. **Włodzimierz Kargul**, kierownik Kliniki Elektrokardiologii ŚAM w Katowicach Ochojcu („Rzeczpospolita” nr 79, 3 kwietnia 2001), praktycznych rad dla osób korzystających ze stymulatorów serca udzielał dr **Wojciech Jacheć** z II Katedry i Oddziału Klinicznego Kardiologii ŚAM w Zabrze (*Jak żyć z rozrusznikiem*, „Nowa Trybuna Opolska” nr 87, 12 kwietnia 2001).

* Wątpliwościami na temat zastosowania terapii genowej w leczeniu chorób serca podzielił się z czytelnikami „Polityki” prof. dr hab. **Michał Tendera**, kierownik III Katedry i Kliniki Kardiologii ŚAM w Katowicach Ochojcu (*Sprytne geny*, nr 15, 14 kwietnia 2001). W artykule *Druga połowa życia*

dokończenie na str. 28

zamieszczonym na łamach „Dziennika Zachodniego” (nr 115, 18 maja 2001) prof. **Tendera** zwrócił uwagę czytelników na kluczową rolę profilaktyki w zapobieganiu miażdżycy.

- * Alergiom – ich przyczynom, objawom, profilaktyce i sposobom leczenia, poświęcony był artykuł red. **Adama Woźniaka** *Skąd te alergie?* („Dziennik Zachodni” nr 90, 17 kwietnia 2001). Cennych wskazówek dla osób cierpiących na tę chorobę udzielał m.in. prof. dr hab. **Edmud Rogala**, kierownik Katedry i Oddziału Klinicznego Dermatologii ŚAM w Zabrze.
- * 105 milionów złotych w 2002 roku ma otrzymać z budżetu państwa Akademickie Centrum Medyczne Zabrze-Gliwice. Według szacunków jest to czwarta część środków niezbędnych do ukończenia budowy (*Pieniądze na medycznego giganta*, „Trybuna Śląska” nr 92, 19 kwietnia 2001; *Sto milionów dla szpitala*, „Dziennik Zachodni” nr 92, 19 kwietnia 2001; *Niech się mury pną do góry, Szpital na krechę*, „Gazeta Wyborcza. Gazeta w Katowicach” nr 94, 21/22 kwietnia 2001, nr 113, 16 maja 2001).
- * Redaktor **Mariola Markłowska** w artykule *Prawdziwy skarb* („Dziennik Zachodni” nr 119, 23 kwietnia 2001) przedstawiła bilans polsko-szwajcarskiej współpracy w ramach programu „Matka i Dziecko”. „Dzięki niemu (tj. programowi – przyp. red.) udało się zakupić 70 proc. sprzętu działającego obecnie w oddziałach noworodkowych i intensywnej terapii w województwie śląskim” – stwierdziła prof. dr hab. **Krystyna Karczewska**, kierownik I Katedry Pediatrii oraz Kliniki Gastroenterologii, Alergologii i Zaburzeń Rozwojowych Wieku Dziecięcego ŚAM w Zabrze, a jednocześnie ekspert medyczny i przedstawiciel rządu Konfederacji Szwajcarii w komisji nadzorującej realizację tego programu.
- * Dr hab. **Ewa Otto-Buczkowska** i dr **Przemysław Jarosz** zaznajomiły czytelników „Służby Zdrowia” (nr 32/35, 26 kwietnia–7 maja 2001) z

najnowszymi badaniami dotyczącymi cukrzycy (*Czy mamy już epidemię cukrzycy typu 1?, Cukrzyca insulinoniezależna w populacji rozwojowej*).

- * Wielu rad dla osób cierpiących na nadwagę udzielała prof. dr hab. **Barbara Zahorska-Markiewicz**, kierownik Katedry i Zakładu Patofizjologii ŚAM w Katowicach Ligocie (*Walczyć z nadwagą, Cena pokusy*, „Dziennik Zachodni” nr 66, 19 marca 2001, nr 90, 17 kwietnia 2001; *Chudnij z głową*, „Trybuna Śląska” nr 90, 17 kwietnia 2001, nr 101, 30 kwietnia/1 maja 2001; *Otyłość po 40.*, „Kobieta i Styl” nr 5, maj 2001; *Otyłość w menopauzie*, „Trybuna Śląska” nr 124, 29 maja 2001).
- * Funkcjonowanie Katedry i Oddziału Klinicznego Chirurgii Ogólnej ŚAM w Bytomiu, kierowanej przez prof. dr hab. **Antoniego Podwińskiego** – jej największe osiągnięcia i stojące przed nią wyzwania, były tematem artykułu red. **Niny Grelli** *Dobro pacjenta* („Dziennik Zachodni” nr 103, 4 maja 2001). Od momentu powstania kliniki w 1955 roku w jednostce tej przeprowadzono 25 244 operacje wola tarczycy (około 3 procent tych zabiegów stanowiły nowotwory tarczycy) oraz – od 1983 roku – 211 operacji przytarczyc.
- * Dr hab. **Ligia Brzezińska-Wcisło**, kierownik Katedry i Kliniki Dermatologii ŚAM w Katowicach, udzielała czytelnikom „Dziennika Zachodniego” w artykule red. **Niny Grelli** *Kiedy bolą paznokcie*, rad dotyczących profilaktyki i leczenia grzybicy („Dziennik Zachodni” nr 105, 7 maja 2001).
- * W miesięczniku „Integracja Europejska” (maj 2002) ukazał się wywiad autorstwa redaktor **Ewy Grochowskiej** zatytułowany *Do Europy via ocean*, w którym rektor ŚAM, prof. dr hab. **Tadeusz Wilczok**, wypowiadał się m.in. na temat wyzwań stojących przed Śląską Akademią Medyczną, związanych z wejściem Polski do Unii Europejskiej.
- * Zasady działania metody fotodynamicznej, wykorzystywanej w leczeniu

nowotworów wyjaśniał na łamach „Służby Zdrowia” prorektor ds. nauki ŚAM, prof. dr hab. **Aleksander Sieroń**, kierownik Katedry i Oddziału Klinicznego Chorób Wewnętrznych i Medycyny Fizykanej ŚAM w Bytomiu (*PDD i PDT, czyli diagnostyka i terapia fotodynamiczna w walce z rakiem*, nr 36/37, 10/14 maja 2001).

- * W Katedrze i Klinice Hematologii i Transplantacji Szpiku ŚAM w Katowicach, kierowanej przez prof. dr hab. **Jerzego Hołowieckiego**, oceniana jest skuteczność amerykańskiego preparatu STI, będącego szansą dla grupy chorych na białaczkę szpikową udokumentowaną na poziomie genów (*STI nie dla każdego*, „Nasz Dziennik” nr 118, 22 maja 2001). W najbliższych miesiącach ma się zakończyć procedura rejestracji leku w USA. Następnie będzie on rejestrowany w krajach Unii Europejskiej oraz w Polsce.
- * Na temat sposobów walki z uzależnieniem od nikotyny zabrał głos na łamach „Gazety Wyborczej” dr n. med. **Maciej Matuszczyk**, pracownik Katedry i Kliniki Psychiatrii i Psychoterapii ŚAM w Katowicach Ochojcu („Gazeta Wyborcza. Gazeta w Katowicach” nr 126, 31 maja 2001).
- * Dr hab. **Irena Krupka-Matuszczyk**, kierownik Katedry i Kliniki Psychiatrii i Psychoterapii ŚAM w Katowicach Ochojcu udzielała czytelnikom w artykule *Udręka bezsenności* („Dziennik Zachodni” nr 133, 8 czerwca 2001) rad przydatnych w walce z bezsennością.
- * „Gazeta Wyborcza” bardzo pozytywnie oceniła stronę internetową ŚAM (www.rekrutacja, „Gazeta Wyborcza. Gazeta w Katowicach” nr 135, 11 czerwca 2001).
- * O różnicach w odpłatnościach za egzaminy w ŚAM pisała red. **Anna Stańczyk** w artykule *Ślone egzaminy* („Gazeta Wyborcza. Gazeta w Katowicach” nr 142, 20 czerwca 2001).

Paweł Bojko